

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSES
ÕPPEKESKKONNAS“

Gerli Pill

**KOOLIEELSE LASTEASUTUSE LIITRÜHMAS ÕPPIVATE
KOOLIEELIKUTE VANEMATE RAHULOLU ÕPPE- JA
KASVATUSTEGEVUSTEGA**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Katrin Saluvee MA

NARVA 2021

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Gerli Pill

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TEOREETILINE ÜLEVAADE KOOLIEELSEST LASTEASUTUSEST JA KOOLIVALMIDUSEST	6
1.1 Koolieelne lasteasutus	6
1.1.1 Koolieelse lasteasutuse õppekava	6
1.1.2 Liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	8
1.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	10
1.2 Koolivalmidus ja koostöö osatähtsus selle saavutamisel	12
1.2.1 Koolivalmiduse hindamine	12
1.2.2 Koostöö lasteasutuse ja kodu vahel	14
1.3 Varasemad uuringud	15
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	17
2.1 Uurimistöö eesmärgid	17
2.3 Uurimistöö valim	18
2.4 Uuringu protseduur ning andmete töötlemine	18
3. UURINGU TULEMUSED	20
3.1 Lapsevanemate teadlikkus, asjatundlikkus, osalus	20
3.2 Koolieelikute vanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevusega liitrühmas	22
3.3 Lapsevanema hinnangud liitrühma struktuuri, liitrühmas õppimise ning koolivalmiduse kohta	24
3.4 Lapsevanemate ettepanekud	31
ARUTELU	33
KOKKUVÕTE	36
SUMMARY	37
KASUTATUD ALLIKAD	39
LISA	43
Lisa 1. Ankeetküsimustik lapsevanematele.	

SISSEJUHATUS

Uurimistöö “Koolieelse lasteasutuse liitrühmas õppivate laste vanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevustega” keskendub probleemile, et koolieelikute lapsevanemad ei pea liitrühma õppe- ja kasvatustegevust pädevaks koolivalmiduse tagamiseks. Varasematest uuringutest (Kerde 2008, 2010) on selgunud, et lapsevanemad eelistavad lasteaia viimases astmes ühevanuseliste laste rühma liitrühmale, et saavutada parem koolivalmidus. Teisalt liitrühmal on positiivseid külgi õppe-kasvatustegevuste korraldamisel ning sotsiaalsete oskuste arendamisel (Nilk, Saul 2008).

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada lapsevanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevusega lasteasutuse liitrühmas ning saada lastevanematelt tagasisidet ja ettepanekuid, et parendada liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse kvaliteeti koolieelikutele. Uurimistöö tulemusena teeb autor lapsevanemate vastustest kokkuvõtva analüüsi ning pakub omapoolseid lahendusi probleemile, lähtuvalt lapsevanemate hinnangutest.

Uurimisküsimusteks on autor seadnud:

1. Kuidas hindavad lapsevanemad liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldust?
2. Kuidas hindavad lapsevanemad lapse kooliks ette valmistamist liitrühmas erinevates arenguvaldkondades?
3. Millised on lapsevanema ootused ja soovid lasteasutusele, et tagada lapsele parem koolivalmidus liitrühmas?

Lähtuvalt L. Kerde uuringust „Lapse koolivalmidus liit ning ühevanuste rühmas, 2008“, on uurimistöö hüpoteesiks seatud: Liitrühmas õppivate koolieelikute lapsevanemad ei pea õppe- ja kasvatustegevust lapse kooliks ette valmistamisel piisavalt pädevaks.

Koolieelse lasteasutuse seadus (edaspidi KELS, 18.02.1999) ütleb, et liitrühmas õpivad koos sõime- ja lasteaiarühmaealised lapsed. See tähendab, et koos on väga erineva arengutasemega lapsed. Liitrühma positiivseid külgi toovad välja A. Nilk ja H. Saul (2008), kes keskenduvad peamiselt lapse sotsiaalsete oskuste omandamisele. Samuti tuuakse välja suuremate laste õppimine ja kordamine läbi väiksemate laste juhendamise. (Nilk, Saul 2008) Väiksemate laste pidev juhendamine ja tähelepanu suuremate poolt võib aga paraku võtta fookuse ära õppetegevusse keskendumiselt. Sellest lähtuvalt võib kannatada koolivalmidus. L. Kerde toob oma 2008a. artiklis välja lastevanemate

arvamuse, et liitühmas ei saavuta laps sama head koolivalmidust kui ühevanuseliste rühmas õppides. (Kerde 2008) Sama muster kordus Kerde 2010. aasta magistritöös, kus selgus, et lapsevanemad eelistavad koolivalmiduse saavutamise vaatenurgast vanuseliselt homogeenset rühma liitühmale. Mõlema uurimuse põhjal on lapsevanemate ja õpetajate arvates liitühmas sotsiaalsete oskuste omandamiseks soodsamad tingimused. Sotsiaalsed oskused on esmased ning vajavad kindlasti arendamist võimalikult varases eas, samas vajavad kõik lapsed kooli minnes ka õppekava läbimise alusel omandatud akadeemilisi teadmisi. Kuna liitühmas vaatlevad väiksemaid pidevalt suuremaid ning tõenäoliselt püüavad väiksemad suuremate eeskujul tegevusi matkida, siis võib oletada, et lapsed arenevad kiiremini kui ühevanuseliste rühmas.

Värskeid uurimusi sel teemal pole, kas vanemate arusaamad ja hinnangud peavad paika ka praegu ning mida ja kuidas on lapsevanemate arvates vaja liitühma töökorralduses muuta.

Uurimistöö sisaldab teoreetilist ülevaadet koolieelsest lasteasutusest ning õppekavast, liitühma struktuurist ja töökorraldusest, koolivalmidusest ja selle saavutamisest kodu ja lasteasutuse koostööl, uurimistulemusi ning ülevaatlikku arutelu. Uurimistöös on kasutatud 37 allikat, millest kolm on võõrkeelsed.

Uurimistöö peamised märksõnad: koolivalmidus, liitühm, õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad, koolieelne lasteasutus, lapsevanemad.

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE KOOLIEELSEST LASTEASUTUSEST JA KOOLIVALMIDUSEST

1.1 Koolieelne lasteasutus

Koolieelne lasteasutus võimaldab kõigile lastele alushariduse omandamise. Iga asutus koostab õppekava, millest pedagoogid õppe- ja kasvatustegevust planeerides ja läbi viies lähtuvad. Õppekava koostamise ja selle täitmise nõue kehtib kõigile lasteasutuse- ning rühmatüüpidele. Läbi koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse, areneb laps erinevates valdkondades õpetaja juhendamisel ja toel. Järgnevas peatükis toob autor välja koolieelse lasteasutuse olemuse, lasteasutuse liitühma eripära, õppekava olemuse ja olulisuse ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu.

KELS (1999) järgi on koolieelne lasteasutus koht, kus võimaldatakse eelkooliealistele lastele päevast hoidu ning alushariduse omandamist. Alusharidus kui esmased teadmised ja oskused on lapse arengus väga olulisel kohal ning selles peaksid osalema kõik osapooled, kes lapsega tegelevad. Alushariduse eesmärk on arendada last nii, et ta oleks võimeline edukalt saama hakkama nii koolis kui edasises elus, siiski ei ole alusharidus tänaseni Eestis kohustuslik. (Kerde 2010) „Alusharidus omandatakse põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused” (EV haridusseadus §24 (1)). Kuigi alusharidus ei ole kohustuslik, peab iga omavalitsus tagama lasteaiakoha lastele vanuses 1,5-7 eluaastat (Haridusministeerium 2020). Alusharidus on lapse haridustee esimene punkt ning peab last kooliks ette valmistama, pakkudes erinevaid programme nii teaduse mõistmise, matemaatiliste- kui kirjaoskuste arendamiseks (Laere et al. 2012 Jõgi 2015 kaudu). Alushariduse võimaldamisega tegelevad koolieelsed lasteasutused, mille tegevus baseerub KELS 1999 ja Lasteasutuse riiklik õppekava (edaspidi RÕK) 2008. Eestis on koolieelse lasteasutuse peamiseks ülesandeks toetada lapse arengut ning luua talle sobiv kasvu- ja õppekeskkond, lähtuvalt lapse iseärasustest (Õun, 2005).

1.1.1 Koolieelse lasteasutuse õppekava

Õppekava on dokument, mis reguleerib otseselt ja kaudselt lasteasutuse tööd. See on välja töötatud programm, mis kätkeb endas juhiseid, soovitusi, suuniseid ning eesmäärke õppetegevuse planeerimiseks, läbiviimiseks ja hindamiseks.

Lasteasutuse riiklik õppekava (edaspidi RÕK, 2008) paragrahv 2 käsitleb lasteasutuse õppekava järgmiselt:

1. Lasteasutuse õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Lasteasutus koostab oma õppekava riikliku õppekava alusel.
2. Lasteasutuse õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid. (RÕK 2008)

Hetkel kehtiv Riiklik Õppekava õpikäsitus on otseselt lähtuv lapsest, tema ümber ja temaga töötavatest inimestest ning keskkonnast. Selle juures ei ole unustatud vabadust, nii lapsele kui õpetajale. (Kala 2008). Õppekava on suunav dokument, mida läbib lasteaiarühmaõpetaja vastavalt laste eripäradele, soovidele, teemadele ning vajadustele. Kui õppekava täitmist kontrollib juhtkond, siis seda, kuidas, milliste vahenditega ning millise metoodikaga õppekava läbitakse, jääb õpetaja otsustada. Õppekava kui ideede ja ideaalide kogum, nõuab planeerimist ja kokkuleppeid. Esimeseks punktiks õppekava koostamisel on ühise eesmärgi paika panemine, ehk lepatakse kokku, millel õppekava põhineb ning millest see lähtub. (Jürimäe, Treier 2008). Kuna hetkel kehtiv Riiklik Õppekava on muutmata kujul olnud kehtiv 13 aastat, siis tänasel päeval on koostamisel uus Lasteasutuse Riiklik Õppekava, mis toob sisulisi muudatusi seni kehtivasse seadusesse. Ettepanekuid õppekava koostamiseks said anda kõik lasteasutused, õpetajad, õppejuhid, juhatajad ning erinevad töögrupid. Muudatuste ettepanekud ning eelnõu on muutnud dokumenti struktuuriliselt konkreetsemaks kuid lubab enam vabadust, otsustusõigust ning juhtimist õpetajale. Samaks on jäänud lapsekesksus, ehk lähtekoht, mille ümber õppekava ehitatakse. Õppekava koostajad peavad olema samade väärtushinnangutega inimesed, kes töötavad ühise eesmärgi nimel. Samas peab töögrupp sisaldama erinevate spetsialistide, praktikute, teadlaste ning õpetajate seisukohti, kogemusi ning teadmisi. Õppekava koostamisel lähtutakse paljudest aspektidest, mis toetavad lapse arengut igakülgsest. (Jürimäe, Treier 2008).

Praegusel ajal, kus lapsevanematel on valikuid üsna palju, millisesse lasteasutuse oma laps nimekirja panna, on lapsevanemale kindlasti abiks lasteasutuse õppekava. Selles sisaldub ka lasteasutuse eripära ning võib olla nii mõnegi lapsevanema jaoks määrav otsuse langetamisel. Eripäradeks võib olla nii ümbritsev keskkond, õpikäsitus, metoodiline lähenemine ja palju muud. Oluline on, et õppekavas väljatoodu vastaks kirjeldatule ning lapsevanem saaks infot usaldada. Lasteasutuse ja õppekava eripärad väljenduvad ka pedagoogide töös, kes antud õppekava järgi töötavad. Õppekava kohaselt on pedagoog lapse jaoks kui suunav toetaja, ta on lapse kõrval kuid ei sekku liigselt. Lapsest lähtuv õpikäsitus tähendabki eelkõige partnerlikku suhet lapse ja täiskasvanu vahel, kus laps on oma arengu suunaja ning täiskasvanu loob võimalusi, et kasutada kõike vahendeid, mida laps arenguks vajab. (Kala 2008). See tähendab, et pedagoog peab olema pädev, jälgima last, leidma temas ja tema käitumises selle, mis viitab arenguvajadusele ja soovile ning võimaldama potentsiaali maksimaalse kasutamise arengu eesmärgil. Pedagoog toetab last nõu ja jõuga kui usaldatav täiskasvanu, suunab last ning loob tingimused, kus laps saaks ise mõista, mida ta konkreetses arenguetapis vajab ja millest ta konkreetses arenguetapis enim õppida suudaks. Õppekavast lähtuvalt kavandab õpetaja rühma õppe- ja tegevuskava, arvestades sealjuures laste eripärasid ning vajadusi. Arvesse võetakse kõik õppekavas välja toodud nõuded ja soovitused ning eri vanusegruppidele kavandatakse õppe- ja kasvatustegevus, puhkeaeg ning mänguaeg. (Kala 2008) Tulles tagasi lapsest lähtuva kasvatuse peale, siis õppekava võtabki kõik eelpool mainitu kokku. See on õppe- ja kasvatustegevus, mis on mitmekesine ja keskendub põhimõtetes otseselt lapsele. Samas toetades pedagoogide tegevust, et rakendada võimalikult tulemuslikku, individuaalset ja arengule vastavat õpet. Riiklik õppekava keskendub olulisel määral erirühmade töö parendamisele, mis hõlmab ka liitrühmi. Rühmade töö, õppe- ja kasvatustegevus ning õpetaja tegevus on muutunud paindlikumaks. Ühest küljest annab see rohkem võimalusi, teisalt on vastutus õpetajal ning lasteasutusel suurem.

1.1.2 Liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Koolieelse lasteasutuse seaduse (2008) alusel on võimalik koostada koolieelses lasteasutuses sõimerühm, mis on mõeldud kuni 3-aastastele lastele ning aiarühmad, mis omakorda jagunevad kolmeks vanusegrupiks (3-5eluaastat, 5-6eluaastat, 6-7 eluaastat) ning lisaks liitrühm. Liitrühmas õpivad koos lapsed vanuses 1,5- 7 eluaastat. Viimast nimetatakse ka pererühmaks kuna seal õpivad lapsed koos samamoodi nagu peremudelil- suuremad väiksematega ning eeskuju toel, samuti on liitrühmades palju

otseselt ühe pere lapsi. See tähendab, et lapse jaoks on õppimine antud keskkonnas turvaline ning sõbra- või peresuhted on boonuseks. Kuigi lapsevanemale on mugav mitu last ühte rühma panna, on õpetajatele rühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine paras katsumus. Iga laps peab saama vastavalt oma arengutasemele ning võimekusele ülesandeid ja tegevusi, arvestades nende individuaalseid erisusi. (Puls, Tomingas 2007, Kerde 2010 kaudu). L. Vögtski (1896) "lähema arengu tsooni" teoorias on välja toodud lapse võimekus lahendada probleeme kellegi pädevama abiga. Ehk siis liitrühmas on lapsel eeldus saada hakkama asjadega, milleks ta on peaaegu valmis oma arengu seisukohalt, kuid vajab siiski kogenuma eakaaslase tähelepanu. See tähendab, et laps saab vajaliku toetuse ja eeskuju ning info omandamiseks ja kiiremaks arenguks on loodud soodne keskkond. Kui keskkond ei ole inforikas ning eakaaslased ja täiskasvanud lapse ümber ükskõiksed või eemaletõukavad, võib see mõjuda lapse arengule negatiivselt. (Veisson 2009) Kuigi õpetajale võib olla õppetegevuse kavandamine ja läbiviimine keeruline, on lapse arengule soodne, et tema kõrval on aastate vältel sama inimene ehk õpetaja. See loob turvalise ja usaldusliku keskkonna (Reese 1998). Individuaalsed erisused ning nendega arvestamine õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel tähendab lapsest lähtuvat kasvatust. Liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel peab õpetaja tegema mitmekordse töö, mis nõuab enam aega, teadmisi ja oskuseid, ka märkamisvõimet ning laste tundmist. Lastele tuleb tagada areng vastavalt nende vanusele ning kavandada õppe- ja kasvatustegevus kõigile vanuserühmadele eraldi- see on eduka õpetaja ja rühma toimimise eelis. Samas tuleb tegevuste planeerimisel arvestada iga lapse võimekuse ja arenguga eraldi. (Nilk, Saul 2009). Liitrühma õppe- ja kasvatustegevus sõltub konkreetselt õpetaja võimekusest ning planeerimisoskusest. See on seotud ajakasutusega, liitrühma õppe- ja kasvatustegevused võtavad oluliselt rohkem ajalist ressursi kui ühevanuseliste laste rühmas. Seega tasub õpetajal aja kasutusega olla loominguline ning alustada tegevustega väikeste rühmade kaupa juba hommikul vara, see tähendab laste saabumisel lasteaeda. Liitrühma õpetaja tegevus eeldab kindlat süsteemi ning tegutsemisoskust ja nõuab stabiilset koostööd nii õpetaja abiga kui kõigi teiste osapooltega, kes lapse arengus osalevad. (Nilk, Saul 2009).

Liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel üheks tugevamaks plussiks on eluks vajalike oskuste arendamine läbi tavategevuste. Liitrühm ise annab eelise rühmategevusteks ja grupidöödeks, mis on lapsele tulevase elu jaoks oluline ja eluline oskus. Lapse jaoks on oluline temale sobiv kasvukeskkond, mis soodustaks

igakülgset arengut. Last peaks ümbritsema optimaalne keskkond, et mitte last üle- ega alastimuleerida. (Kolga 1998). Soodne kasvukeskkond võib olla lasteasutuse liitühm, kui on loodud tingimused lapse arenguks, oma võimekuse väljendamiseks ning võimete ja arengu mitte piiramiseks. Seega ongi äärmiselt oluline, et liitühma puhul ei jääks ükski rühmas esindatud vanusegrupp tähelepanuta ning saaks järjepidevalt võimekusele vastavaid ülesandeid ja uut informatsiooni.

1.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad on kirjas RÕK (2008) kui eesmärgistatud alused, mille põhjal hinnata lapse arengut ning koolivalmidust. Valdkonnad moodustavad terviku ning on suunavaks sihiks, et laps areneks eakohaselt ning ammutaks ümbritsevast maailmat kõik vajaliku. Sellest kõigest koosnebki alusharidus ning on eeldus, et laps saavutab õppekava läbimisel ning kõigi valdkondade eesmärkide täitmisel koolivalmiduse. Valdkonnad on õppetegevuses omavahel lõimitud ning täiendavad teineteist.

Lapse jaoks on kõik teda ümbritsevad inimesed, keskkond, tegevused ja nende mõte, õppimine. See kõik saab määravaks tema edasises arengus ja tegevuses, selles, milliseks inimeseks ta kasvab. Kõik last ümbritsev annab oma osa isiksuse kujunemisel. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond “Mina ja keskkond” on sisuliseks täienduseks kõigile teistele õppe- ja kasvatustegevuste valdkondadele. (Laasik jt. 2008:8)

Valdkond “Keel ja kõne” sisaldab endas samuti palju erinevaid tahke. See ei tähenda ainult lapse õpetamist grammatiliselt õige keelekasutuse puhul vaid hõlmab ka tunnetuslikke tegureid kõnearenduses. See aitab lapsel mõista enda ja teiste inimeste kõnet, kujundada enda väljenduslaadi, areneda pädevaks suhtluspartneriks ning eesmärgistama oma tegevust. Lapse jaoks on oluline kõnearendus kõigis tema tegevustes rühmaruumis, kodus ning mujal keskkonnas. Parema kõne arengu jaoks vajab laps suunamist ning tahet, õppides ennast väljendama üha keerukamates olukordades. See kõik eeldab lapselt pingutust, mis omakorda tähendabki õppimist. (Hallap, Padrik 2008:27)

Praeguses ühiskonnas on meil hulgaliselt peresid, kelle kodune keel ei ole eesti keel ning sinna juurde lisanduvad ka kakskeelsed pered, keda on Eestis samuti väga palju. “Eesti keel kui teine keel” valdkonna eesmärgiks on lapse õpetamine ning toetamine omandamiseks nii oma emakeelt kui ka eesti keelt. Keele õppimise ning arendamise juurde kuuluvad ka rahvuslikud elemendid ning rahvakultuuri tutvustamine. Kõigil lastel on õigus saada kvaliteetset haridust võrdsel tasemel ning selleks on loodud toetav juhend õpetamiseks eesti keelt teise keelena. (Märka, Kuuspalu 2008: 53)

“Matemaatika” õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnana on niisama oluline kui kõik teised valdkonnad ning toetub oma olemuslikult neile. Antud valdkonnale on määratud ranged eesmärgid, mis on täitmiseks, et laps saaks alustada kooliteed. (Sikka 2008: 66)

Käeline tegevus on lapse loovuse ja arengu seisukohalt väga oluline. Kunstivaldkond on juba oma olemuselt väga loominguline ning seda hinnata on võimatu, sellepärast ei ole selles valdkonnas ette antud rangeid reegleid ning ootusi. Kunstis õpib laps arendama oma motoorseid oskuseid ning läbi selle suudab luua sisukamaid teoseid ja ennast paremini väljendada. Kunstiõpetus alushariduses on teekond läbi erinevate väljenduslaadide oma võimeten. (Oll 2008:75)

Kunstide valdkonda liigitub ka mingil määral “Muusika”, mille eesmärgiks on esmase huvi äratamine ning lapsele muusikamaailma tutvustamine. Käsikäes muusikaga käib väärtuste hindamine ning tundmaõppimine, läbi muusika laps avaneb, tunneb rõõmu ja õpib oma emotsioone väljendama. (Muldma, Kiilu 2008:91)

Lapse üldist heaolu ja liikumisrõõmu arendatakse läbi “Liikumise” õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna . Läbi selle õpib laps kontrollima oma keha, õpib liikuma ja liigutama, läbi selle ennast välja elama ja oma tundeid näitama. Eduelamus ja oskus kaotusega toime tulla on igapäevaelu osasid, liikumisõpetuses läbitakse need etapid mänguliselt ning lapsele turvalises keskkonnas. Liikumisel ja on otsene seos lapse vaimse ja sotsiaalse arenguga, samuti on liikumisõpetuses lõimitud kõik õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. (Oja 2008:108)

Liitrühma õppe- ja kasvatustöö planeerimisel ja läbi viimisel on oluline järgida õppekava ning lähtuda õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade eesmärkidest. Lasteasutuse liitrühma puhul peab olema kõigile vanusegruppidele tagatud eale vastav õppe- ja kasvatustegevus. Liitrühma õpetajale võib see keeruline ülesanne olla, kuid on arengu tagamiseks vajalik. Kuigi liitrühm annab eelise praktilise ja elulise tegevuse igapäevaseks läbimiseks, suunab ja juhib õppetegevust ikkagi rühmaõpetaja.

1.2 Koolivalmidus ja koostöö osatähtsus selle saavutamisel

Eelkooliealise lapse toetamine uueks elu- ja arenguetapiks on kõigi last ümbritsevate täiskasvanute ülesanne ning selle nimel tuleb kogu võrgustikul ühiselt töötada. Käesolevas peatükis kirjeldatakse, mis on koolivalmidus ning kuidas seda hinnatakse ning kui oluline on selle kõige juures lapse igakülgne toetamine ja koostöö kodu ja lasteasutuse vahel.

Koolivalmidus kui lapse piisavad teadmised ja oskused koolis hakkama saamiseks. Koolivalmiduseks loetakse tihtipeale kindlalt iga, kus laps on valmis alustama kooliteed. Hilisemas ajaloos on lapse liiga varast harimist peetud aga ebapädevaks ning lapsele isegi pärssivaks. (Gredler, 1992 Astahhova 2014 kaudu). Tänapäevases ühiskonnas aga pigem soovitakse ja oodatakse lapselt rohkem, mida varem seda parem. Kui lasteasutuse õppekava ei nõua lapselt oskust lugeda ning kirjutada, rohkem, kui kahesilbiliste sõnade ning enda nime piires, siis algklasside õpetajad eeldavad, et laps oleks kooli minnes valmis nii lugema kui kirjutama. See seab olulise pinge alla vanemad, kes lasteaia lõpust sügiseni peaksid justkui oma jõududega suutma teha imet ja õpetada lapsele seda kõike, mida ta lasteaias veel omandanud ei ole. L. Obuhhova sõnul on laps saavutanud koolivalmiduse siis, kui ta mõistab teda ümbritsevat teadust ning suudab alla suruda oma „mina“, järgida reegleid ning ennast kontrollida. Need nõudmised saavutab laps aga alles koolis. (Tulva & Kolga 1984: 157-168 Astahhova 2014 kaudu) Iga lapse jaoks on nii lasteaeda kui kooli minek suur elusündmus. See tähendab lapse väljakiskumist talle turvaliselt keskkonnast ning eeldab korralikku eeltööd ja lapse toetamist. Lapse toetamine ning arendamine erinevates valdkondades, mida ta vajab kooli minemiseks, ongi koolivalmidus. (Kerde 2010)

Selleks, et laps saaks kooliteed alustada, on vajalik omandada esmased teadmised ja oskused ning see ongi alushariduse ülesandeks. Tihtipeale aetakse segi terminid „koolivalmidus“ ja „kooliküpsus“. Kui esimese puhul on tegemist reaalse teadmiste ja oskustega, et koolis hakkama saada ja edukalt teadmisi omandada, siis kooliküpsuse all mõistetakse lapse kõigi arenguetappide läbimist. (Maser 2003)

1.2.1 Koolivalmiduse hindamine

Lasteasutuse õppekava sisaldab õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eesmärgi, mis peavad olema täidetud koolimineku ajaks, see on nagu tõestus lapse koolivalmidusest juhul kui ta on läbinud lasteasutuse õppekava. Sealhulgas antakse üldine hinnang lapse

vaimsele ja sotsiaalsele küpsusele. Lasteasutuse õppekava juurde kuulub arengukava ning need peavad omavahel ühtima. Õppetegevuse planeerimisel ja kavandamisel tuleb lähtuda nii õppekavast, arengukavast kui ka paljudest muudest dokumentidest. Seatud eesmärgid peavad olema selged ja täidetavad ning seotud eelnimetatud dokumentidega. (Ruberg 2013) Seega on õppekava koostamine, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ning selle läbiviimine oluline lapse eakohase arengu tagamiseks.

Iga lapse puhul on vaja eraldi vaadata, kuidas on tema areng toimunud ning kas laps on kooliküps, seda vaadeldakse paljude aspektide läbi ning nimetatakse lapse arengu hindamiseks. Läbi lapsevanema pilgu toimub lapse areng vaid läbi soorituste ja edukuse, oma lapse oskustega soovitakse teise ees silma paista ning igast võidukast tulemusest räägitakse tuttavatele. Ehk lapsevanemad keskenduvad lapse arengu hindamises pigem positiivsele. Lasteaias toimub arengu hindamine aga kõigi aspektide läbi ning lapsevanem võib saada ebameeldiva üllatuse osaliseks. Arendamist vajavad küljed ning ebapiisavad oskused vajavad samuti kõrgendatud tähelepanu, et saaks last tema arengus ja õppetegevuses toetada ning luua soodsamad tingimused kooliminekuks ning seal keskkonnas hakkama saamiseks. (Veisson, Nugin 2009: 11)

Igasugusele arengu hindamisele on oluline märkida aus ja ilustamata jutt. Kogu lasteaias veedetud aja jooksul on õpetajad last vaadelnud ning oskavad anda hinnanguid ja teha järeldusi. See kõik peegeldab lapse arengut ning on abiks edaspidises ehk siis sellest on ainult kasu. Hindamiselt saadud teavet saavad osapooled kasutada kokkuleppeliselt lapse arengu hüvanguks. (Victorian Early Years.. 2016)

Laps saab lasteaias lõpetamisel kaasa koolivalmiduskaardi, kus on välja toodud nii lapse positiivsed oskused ja teadmised kui ka arendamist vajavad aspektid. Koolivalmiduskaardi eest vastutab rühmaõpetaja, kes hindab lapse arengut reeglina kaks korda õppeaasta jooksul ja seda iga aasta, mil laps lasteasutuses käib. Oluline on, et koolivalmiduskaardile saaks märgitud reaalsed ja ausad tulemused ja järeldused, seda eriti juhul, kui laps on saanud ja/või saab abi erispetsialistilt, logopeedilt või teistelt professionaalidelt. Kõikide osapoolte tagasiside ning selle edastamine koolile, aitab lapsel uues keskkonnas paremini sulanduda, kuna eelteadmised temast on olemas. Seega oskab kooli personal toetada iga lapse arengut just nii nagu seda on vaja teha ning laps saab tunda ennast sama turvaliselt kui lasteaias.

1.2.2 Koostöö lasteasutuse ja kodu vahel

Koolimine on suur muutus ja ühest keskkonnast teise liikumine ning võib lapsele põhjustada stressi. Seega on lasteasutuse ja lapsevanema koostöö lapse parema arengu ja koolivalmiduse tagamiseks väga oluline oluline. Lapsevanem otsustab ise, kas õpetab last ise kodus või paneb ta lasteaeda (Põdra 2002: 18). Kui lapsevanem otsustab lapse lasteaeda panna, annab ta lapsele elu esimese kogemuse sotsiaalse tegevuse näol väljaspool turvalist kodu ning osapooled peavad tagama võimalikult leebe ja pingevaba ülemineku.

Lapse toetamiseks on erinevaid koostöövorme. Kollektiivsete koostöövormide alla kuuluvad rühma lapsevanemate ühisüritused, koosolekud, ümarlauad, lapsevanematele jagatav info ja soovitusel. Individuaalsete koostöövormide alla kuuluvad arenguveestlused ja nõustamised konkreetse lapsevanemaga, et tagada piisav infovahetus ja võimalused lapse toetamiseks ning selleks, et lapsevanem saaks ise osaleda kasvatusprotsessis pädevalt ja teadlikult. (Häidkind, Palts 2014: 30-34) Seega kujunebki välja kindel muster, mida tasub järgida. Lapse kooliks ettevalmistamisel mängivad rolli kõik, kes lapse ümber on ning peavad seda tegema oskuslikult. Kõik töötavad ühise eesmärgi alusel- laps kooliks ette valmistada ning anda talle esmased teadmised ühiskonnas hakkama saamiseks. Kui lasteaiad ja koolid teevad koostööd, tuleb sellesse liitu kaasata ka lapsevanemad ja kogukond, et luua tugevamad sidemed ning anda seeläbi lapsele positiivne stiimul koolitee alustamiseks (Dockett, Perry 2009). Siit tulebki käiku õppe- ja kasvatustegevuse olulisus. Lapsele tuleb tutvustada tegevusi, mis sarnanevad koolitegevustega ning see ei ole pelgalt suhtlemine ning sotsiaalne oskuslikkus, tuleb tunda ka põhiteadmisi lugemisest ja kirjutamisest, matemaatikast, loodusest ja kõigest muust ümbritsevast. Kõik lapse arenguprotsessis osalevad täiskasvanud peavad töötama ühise meeskonnana ning tagama tingimused, milles on turvaline teadmisi omandada. Lapsele peavad olema seatud täiskasvanute poolt samad nõuded, et last ümbritsev keskkond oleks võimalikult sarnane nii kodus kui lasteaias ja laps tunneks ennast turvaliselt. (Viher 2002: 11). Samuti on olulise tähtsusega mitte üksnes töötada koos lapse arengu hüvanguks vaid seda ka päriselt lapsele mõista anda ja näidata. Üheks koostöövormiks on lapsevanemate lubamine lasteasutusse, seda esimesest päevast kui laps lasteaeda tuleb ning see võiks kesta järjepidevalt kuni koolimine kuni. Nii saab laps kindlustunde ja kinnistub pilt temale kallitest inimestest samas keskkonnas, kus ta igapäevaselt viibib, laps saab signaali, et kõik on selles

keskkonnas tervitatud. (Maser 2003) Siit saavad alguse väärtushinnangud ning lapse arusaamad teiste inimestega suhtlemisest ja koos töötamisest ühise sihi suunas.

Koolivalmiduse saavutamine sõltub kogu võrgustikust, kes lapse ümber on. Lapse igakülgele arengule on oluline luua soodne keskkond, kus laps tunneb ennast turvaliselt ja saab ennast väljendada ning proovile panna. Arengu hindamine ning koolivalmiduskaardi koostamine on lasteasutuse töö, mis annab ülevaate lapse eripäradest, andekusest ning arendamist vajavatest külgedest. See on koostöö lasteasutuse ja kooli vahel, kuid sellest olulisem on koostöö lasteasutuse ja kodu vahel. Lapse areng ja koolivalmidus ei ole tema ülesanne vaid last ümbritsevate täiskasvanute vastutus. Kooli minek on oluline elusündmus ning lapsele peab olema tagatud võimalikult leebe üleminek ühelt eluetapilt teisele, see tähendab lapse kooliks ette valmistamist kõigis õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

1.3 Varasemad uuringud

L. Kerde (2010) magistritöös “Lapse areng ja koolivalmidus vanuselisel homogeenes ja liitrühmas: vanemate ja õpetajate arvamused ning laste arengunäitajad” uuriti samuti liitrühma mõju lapse arengule.

Tingituna olukorrast, kus lasteaiakohti ei ole piisavalt, on mõistlik luua liitrühmad kõigi vanuserühmade jaoks, et rühmade täituvus majanduslikust vaatenurgast oleks optimaalne. Samas koorub liitrühma tasandil välja murekoht, kus lapsevanemad ei poolda liitrühma lapse õppe- ja kasvatustegevuse kohapealt koolivalmiduse saavutamiseks.

Lähtuvalt varasematest uuringutest (Kerde 2008, 2010) on koorunud välja selge probleem lapsevanemate seas teatud rühmatüübi eelistamisel. Lapsevanemad eelistavad liitrühma vaid kuni 5-aastaseks saamiseni ning arvavad koolivalmiduse paremaks saavutamiseks siiski sobivamaks ühevanuseliste laste rühma. Lapsevanemate arvates omandab kuni 5-aastane laps paremini sotsiaalseid oskuseid ning laps areneb kognitiivselt kiiremini suuremate laste eeskujul. Nii ühevanuseliste kui liitrühma lapsevanemad hindasid kooliks vajaminevate õpioskuste arendamist paremale tasemele just selles rühmas, kus õpib nende laps. (Kerde 2010)

S. Astahhova (2014) uuringus “Lasteaia ning esimese klassi õpetajate arvamused koolivalmiduskaardi vajalikkusest” keskendutakse lapse koolivalmiduse hindamisele ning koolivalmiduskaartidele. Mille jaoks on vaja koolivalmiduskaarte ning kui

tõetruult saab võtta kevadel hinnangu saanud lapse oskuseid sügisel kooli minnes? Eestis ei ole reguleeritud koolivalmiduskaardi sisu ja vormi kuid on sätestatud, et koolivalmiduskaart sisaldab Riiklikus õppekavas välja toodud eesmärgesid ning lapse eeldatavaid tulemusi lasteasutuse õppekava läbimisel.

Uurimise tulemusena jagunevad lasteaiaõpetajate arvamused kaheks- üks pool peab kaarte oluliseks ning tõdeb, et selles on suur abi infovahetusel lasteaia ja kooli vahel. Teine ja suurem pool peab kaartide täitmist liigseks koormuseks. Kooliõpetajate arvamused jagunevad samuti kaheks, kus üks osa peab kaarte oluliseks ning vajalikuks, et saada piisavalt informatsiooni lapse kohta. Ehk peavad seda üheks koostöövormiks kooli, lasteasutuse ja kodu vahel. Teised arvasid aga, et koolivalmiduskaarti pole vaja kuna lasteaia ja kooli vahepealsel ajal teevad lapsed läbi suure arengumuutuse, mistõttu ei saa tõeselt võtta kaardil kirjeldatud infot. Samuti peeti kaartidel seisvat infot liiga üldistatuks ja seega tarbetuks. (Astahhova 2014)

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1 Uurimistöö eesmärgid

Antud uurimistöö lähtub varasematest uuringutest (Kerde 2008, 2010), milles on selgunud, et liitrühmas õppivate laste vanemad eelistavad viimasel lasteaia aastal siiski pigem ühevanuseliste laste rühma. Tulemused näitavad, et lapsevanemad on rahul lapse arengus sotsiaalse poolega, kuid mitte nii väga õppetulemustega ja sellest lähtuvalt koolivalmidusega.

Töö eesmärk on uurida liitrühmas õppivate koolieelikute vanemate rahuolulu õppe- ja kasvatustegevusega. Sealjuures mitte keskenduda varasemalt uuritud sotsiaalsele arengule. Uurimistöö keskendub lapsevanemate hinnagutele ja ettepanekutele, kuidas võiks muuta või korraldada liitrühma tegevust, et lapsevanemad eelistaksid ka viimasel aastal enne kooliminekut oma lapse liitrühmas käimist.

Lähtuvalt eesmärgist on autor seadnud uurimusele järgmised küsimused:

1. Kuidas hindavad lapsevanemad liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldust?
2. Kuidas hindavad lapsevanemad lapse kooliks ette valmistamist liitrühmas erinevates arenguvaldkondades?
3. Millised on lapsevanema ootused ja soovid lasteasutusele, et tagada lapsele parem koolivalmidus liitrühmas?

2.2 Uurimistöö metoodika

Uurimistöö läbiviimiseks kasutati kvantitatiivset uurimisviisi. Uurimisviis sai valitud, kuna andmed on arvulised ning esitatakse enamasti protsentides vastajate koguarvust. Tulemusi analüüsitakse, kõrvutatakse ja võrreldakse kaasnevate küsimustega (Õunapuu 2014). Andmete kogumiseks koostas autor ankeetküsimustiku, mis koosnes 17-st valikvastustega küsimusest ning avatud küsimustest. Ankeetküsimustiku kasutamise eesmärk oli koguda võimalikult palju informatsiooni ning leida vastused autori poolt seatud uurimisküsimustele. Seega võimaldab ankeetküsimustik laialdase ringi ning on antud uurimistööle sobiv vahend (Hirsjärvi jt 2010) Kõik uuringus osalenud vastajaid said sama ankeedi ning seega on võimalik kogutud info põhjal teha järeldusi, üldistusi ning kontrollida uurimistööle seatud hüpoteesi paikapidavust. Uurimistöö läbi viimiseks

kasutati ankeetküsitlust, mis koosnes vastajate üldandmetest ning 17-st küsimusest. Ankeet sisaldas 15 valikvastustega küsimust (lubatud üks või mitu valikvarianti), kahte avatud vastustega küsimust ning ühte vastusemaatriksiga küsimust. Küsimustik koosnes lapsevanema teadlikkusest lasteasutuse tööd reguleerivatest dokumentidest, lapse õppe- ja kasvatustegevuste tulemustest eri valdkondades lapsevanema hinnangul ning hinnanguid liitrühma üldisele struktuurile ja toimimisele ning hinnanguid koostöö olulisusele lasteasutusega lapse koolivalmiduse tagamiseks. Hinnangutele lisaks uuriti vastajatelt ettepanekuid, kuidas muuta liitrühma õppe ja kasvatustegevust tulemuslikumaks. Ankeetküsimustik oli vastaja jaoks anonüümne ning saadud tulemusi on kasutatud vaid antud uurimistöö raames. Ankeetküsimustiku koostamiseks kasutati küsitlussüsteemi www.connect.ee

2.3 Uurimistöö valim

Uurimistöö ankeetküsitluses osales kokku 64 vastajat, kellest kõik olid naised. Vastajad jagunesid vanuselise kolme vanuseklassi- 25-32a (25 vastajat), 33-40a (27 vastajat) ning 40-60a (12 vastajat). Vastajate keskmine vanus oli 35,5 aastat. Vastajaid oli üle Eesti, 11-st maakonnast, enim vastajaid oli Ida- Virumaalt (25% ehk 16 vastajat), Harjumaalt (21,9% ehk 14 vastajat) ning Tartumaalt (12,5% ehk 8 vastajat). Enim vastuseid tuli bakalaureuse kraadiga vastajatelt (32,8% ehk 21 vastajat), seejärel magistriharidusega vastajatelt (21,9% ehk 14 vastajat) ning keskkooliharidusega vastajaid oli 20,3% ehk 13 vastajat. Küsitlusele vastajatest 96,9% ehk 62 vastajat olid eesti emakeelega ning 3,1% ehk 2 vene emakeelega vastajat.

2.4 Uuringu protseduur ning andmete töötlemine

Uurimistöö läbi viimiseks kasutati ankeetküsitlust, mis koosnes vastajate üldandmetest ning 17-st küsimusest. Ankeet sisaldas 15 valikvastustega küsimust (lubatud üks või mitu valikvarianti), kahte avatud vastustega küsimust ning ühte vastusemaatriksiga küsimust. Ankeetküsimustik oli vastaja jaoks anonüümne ning saadud tulemusi on kasutatud vaid antud uurimistöö raames.

Uurimistöö läbiviimiseks pidas autor oluliseks koguda informatsiooni võimalikult paljudelt inimestelt üle riigi. Kuna üldpopulatsioon ei ole teada, siis kasutati süstemaatilist juhuvalimit ning valimisse jäid lapsevanemad üle Eesti, kelle laps õpib

koolieelses lasteasutuses liitühmas ning on koolieelik ehk 5-7 aastane. Seoses üldise registri puudumisega antud valimi kohta, võttis autor ühendust lasteasutustega üle Eesti ning palus lasteaedade juhatusel saata võimalusel ankeet edasi lapsevanematele. Valimini jõudmiseks ning andmete kogumiseks kasutati ka sotsiaalmeedia erinevaid gruppe ning kontakte.

Peale esmaste ankeedi küsimuste koostamist kontrolliti uuringu valideerust pilootuuringuga, mis viidi läbi 22.-23. veebruar 2021a, milles osales 5 vastajat. Pilootuuringu tulemuste põhjal tehti ankeetküsimustikus korrektuurid, et tagada tulemuste täpsem ja põhjalikum kättesaadavus.

Pilootuuringus tehtud muudatused ankeedile:

Lähtuvalt tagasisidest muudeti küsimustele antavate vastuste võimalikku piirangut, muudeti osade küsimuste sõnastust, et tagada vastajale parem arusaamine küsimusest, lisati või eemaldati vastusevariante, et tagada konkreetsemad tulemused ning tasakaalustati küsimuste hinnanguskaalat.

Lähtudes pilootuuringu tulemustest ning tagasisidest, vormistati küsimustik ning saadeti e-maili kaudu ning läbi sotsiaalmeedia vastajatele. Uurimus viidi läbi vahemikus veebruar- märts 2021a. Uuringu tulemusi analüüsib autor lähtuvalt teoreetiliselt materjalist ning varasematest uuringutest. Avatud vastuseid kirjeldatakse ning koondatakse sisu järgi lapsevanemate ettepanekutena neljas kategoorias. Arvulisi andmeid on töödeldud kasutades MS Excel (2016) programmi.

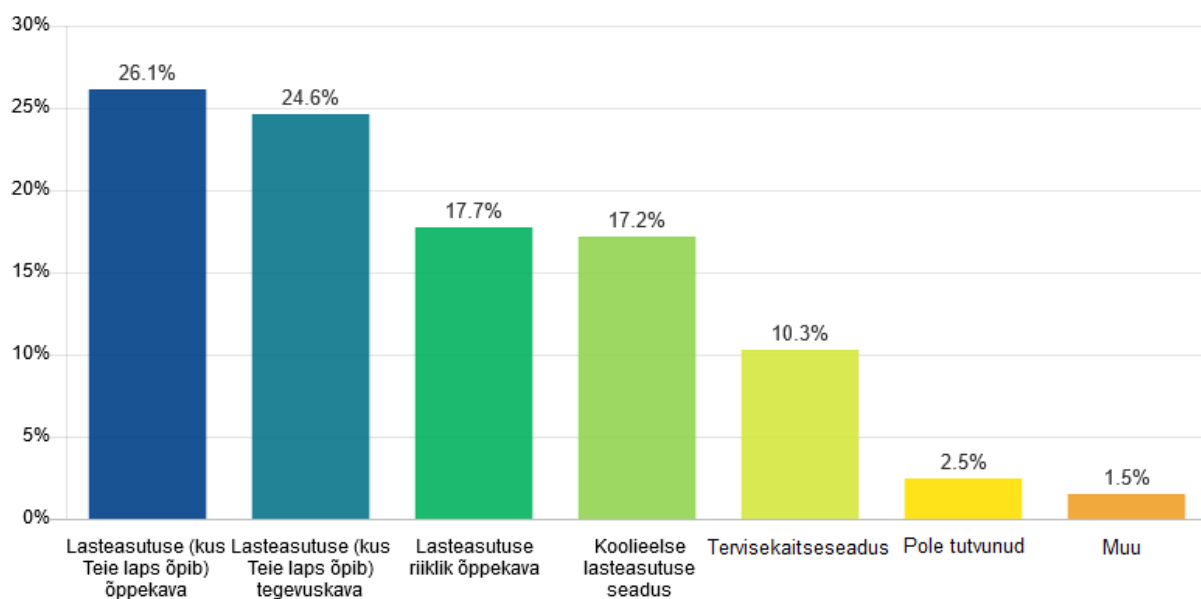
3. UURINGU TULEMUSED

3.1 Lapsevanemate teadlikkus, asjatundlikkus ja osalus

See peatükk annab vastuse sellele, kuidas hindavad lapsevanemad liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, lähtudes nii teadlikkusest lasteasutuse tööd reguleerivatest dokumentidest kui õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisu mõistmisest.

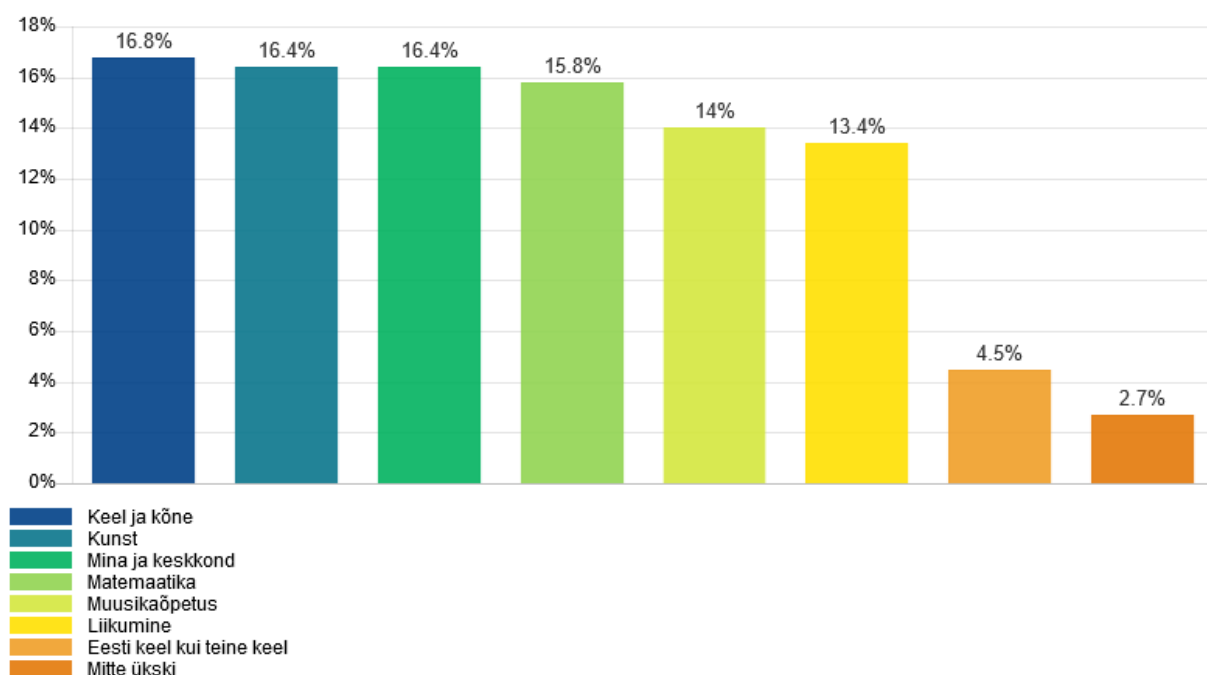
Lasteasutuse tööd reguleerivate dokumentidega oli kursis enamus vastajatest. Seevastu 2,5% vastajat ei olnud tutvunud ühegi dokumendiga. Enim oldi tuttav konkreetse lasteasutuse, kus vastaja laps õpib, õppekavaga (26,1% vastajatest). Teisena sai enim vastuseid konkreetse lasteasutuse, kus vastaja laps õpib, tegevuskava (24,6% vastajatest). Järgnesid Lasteasutuse Riiklik Õppekava (17,7% vastajatest) ning Koolieelse lasteasutuse seadus (17,2% vastajatest). Tervisekaitseadusega oli kursis 10,3% vastajatest.

Muude vastustena toodi välja Lastekaitseadus, arengukava ning nädala- ja kuuplaanid. Kõikidest dokumentidest olid teadlikud lapsevanemad, kelle haridustase oli kõrgem kui keskharidus (kokku 75% vastajatest), (joonis 1).

Joonis 1. Lapsevanema teadlikkus lasteasutuse tööd reguleerivatest dokumentidest.

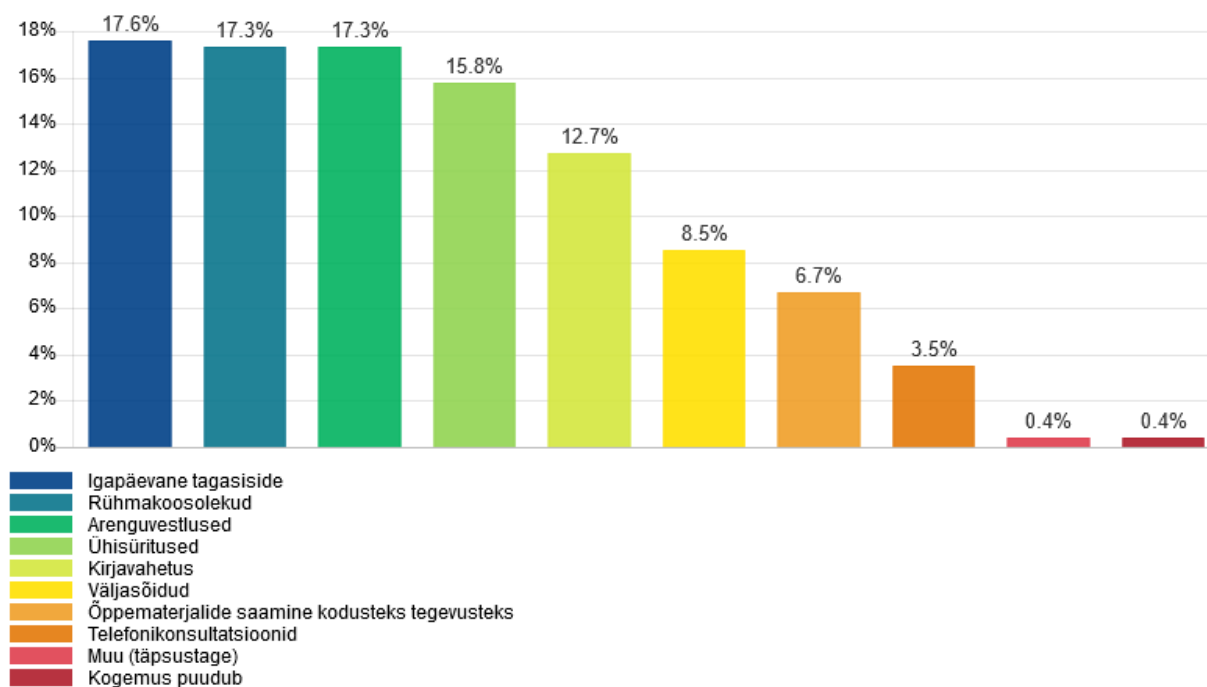
Õppe- ja kasvatustegevuste valdkondadega olid vastajad kursis üsna samal tasemel. Enim vastajatele oli tuttav valdkondade Keel ja kõne (16,8% vastajatest), Mina ja keskkond (16,4% vastajatest) ning Kunst (samuti 16,4% vastajatest). Matemaatika valdkonnaga on tuttav 15,8% vastajatest, Muusikaõpetusega 14% vastajatest ning 13,4% vastajatest on tuttav valdkonnaga Liikumine. Kõige väiksema tulemuse andis valdkond Eesti keel kui teine keel (4,5% vastajatest), mis on ilmselt tingitud sellest, et vastajatel puudus võimalus küsimusele mitte vastata juhul, kui nende laps ei ole muukeelne ning antud valdkonnaga kokkupuudet ei ole. 2,7% vastajatest ei ole enda hinnangul kursis mitte ühegi õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnaga. Kõigi õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega olid tuttavad vastajad, kelle haridustase oli bakalaureuse kraad või kõrgem ehk 55% kõigist vastajatest (joonis 2).

Joonis 2. Lapsevanema teadlikkus õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisust.

Lasteasutuse ja lapsevanemate koostööd peab väga oluliseks suurem enamus vastajatest ehk 78,1%, oluliseks peab seda 21,9%. Mitte ükski vastaja ei märkinud ankeedis koostööd vähem oluliseks kui “oluline”. Joonisel 3 on välja toodud, milliseid koostöövorme on vastajad lasteasutusega kogenud. Kõige populaarsem on lapsevanemate arvates igapäevane tagasiside rühmaõpetajatega (17,6% vastajatest), rühmakoosolekud ning arenguvestlused lapsevanemaga (kumbki 17,3% vastajatest).

Ühisüritusi on koostöövormina kogunud 15,8% vastajatest, 12,7% on olnud lasteasutusega kirjavahetuses, 8,5% vastajatest on osalenud väljasõitudel, 6,7% vastajatest on saanud lasteasutuse poolt koduseks tegevuseks õppematerjale, 3,5% vastajatest on saanud abi ja nõu telefonikonsultatsioonide kaudu ning 0,4% puudub igasugune kogemus lasteasutuse ja kodu koostöös (joonis 4). Muu vastusevariandi all põhjendas vastaja, et lapse isa osaleb nii koosolekutel kui arenguveestlustel.

Joonis 3. Lapsevanemate kogetud koostöövormid lasteasutusega.

Lapsevanemad on üsna hästi teadlikud lasteasutuse tööd reguleerivatest dokumentidest. Õppe- ja kasvatustegevuste sisulise poolega kursis olek on keskmine. Lapsevanemad peavad lasteasutuse ja kodu koostööd väga oluliseks ning osalevad aktiivselt erinevates koostöövormides.

3.2 Koolieelikute vanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevusega liitrühmas

Antud peatükk vastab uurimisküsimusele, kuidas hindavad lapsevanemad oma lapse kooliks ette valmistamist liitrühmas erinevates arenguvaldkondades.

Lahutades lapsevaema üldised teadmised õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisust ning keskendudes konkreetsele valdkonnale, jagunesid tulemused järgmiselt.

Valdkonnas Mina ja keskkond olid lapsevanemate hinnangul lapse teadmised ja oskused märgitud heaks 60.9% vastajate puhul. 34,4% vastajatest hindab teadmiseid ja oskuseid keskpäraseks ning 3,1% ei oska seda kuidagi hinnata. Vaid 1,6% vastajatest hindas oma lapse teadmisi ja oskuseid antud valdkonnas halvaks.

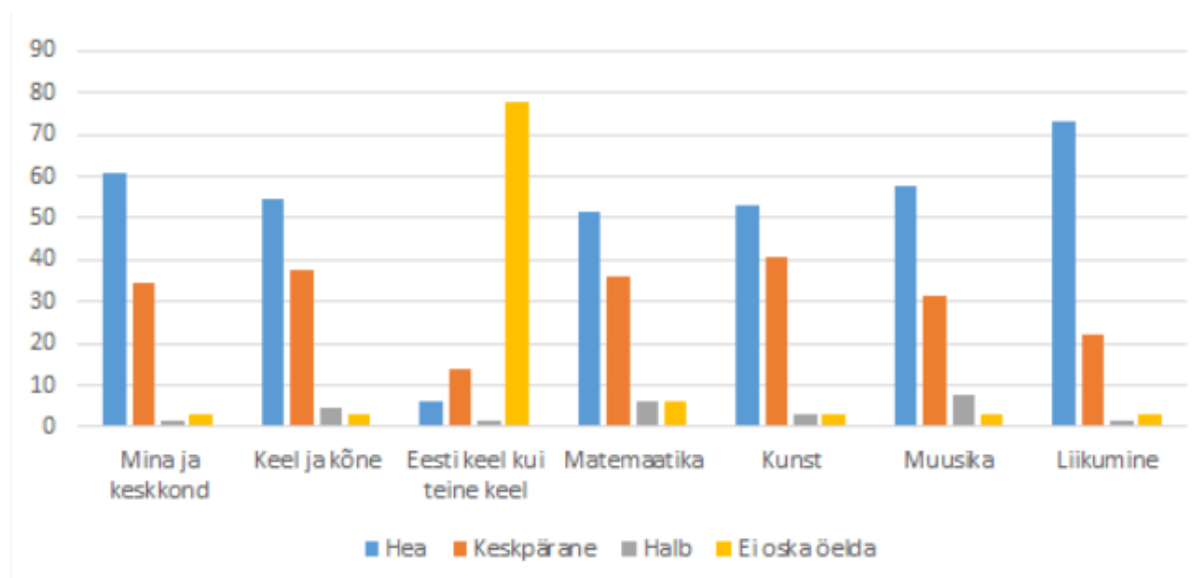
Valdkonnas Keel ja kõne hinnati laste teadmiseid ja oskuseid heaks (54,7% vastajatest). 37,5% vastajatest peab teadmiseid ja oskuseid keskpäraseks, 4,7% hindas lapse teadmiseid ja oskuseid antud valdkonnas halvaks ning 3,1% vastajatest ei oska hinnangut anda.

Valdkonnas Eesti keel kui teine keel tuli ootuspäraselt kõige rohkem vastuseid sektsioonis ei oska öelda ehk 78,1% vastustest. Tingituna sellest, et vastusemaatriks ei lubanud jätta vajadusel oskust hindamata. Seega lapsevanemad, kelle lapsel puudub antud valdkonnaga kokkupuude ning kes ei ole muukeelsed, valisid vastusevariandi “ei oska öelda”. 14,1% vastajatest hindab teadmiseid ja oskuseid keskpäraseks. Vastajate seas oli 6,3% vene emakeelega vastajat ning nemad hindasid oma lapse teadmiseid ja oskuseid antud valdkonnas heaks. Seevastu 1,6% vastajatest hindas lapse teadmiseid ja oskuseid valdkonnas halvaks.

Valdkonnas Matemaatika hindasid lapsevanemad lapse teadmiseid ja oskuseid heaks 51,6% vastajatest, keskpäraseks 35,9% ning halvaks 6,3% vastajatest. Võrdselt viimasega ehk 6,3% vastanutest ei osanud antud valdkonnas lapse oskustele ja teadmistele hinnangut anda.

Valdkondades Kunst, Muusikaõpetus ning Liikumine hindasid lapsevanemad laste teadmiseid ja oskuseid enamasti heaks ning keskpäraseks. Kolme valdkonna peale ei osanud kaks inimest mitte üheski valdkonnas hinnata oma lapse teadmiseid ja oskuseid. Kõige paremaks hinnati kolme valdkonna peale lapse teadmiseid ja oskuseid valdkonnas Liikumine (73,4% vastanutest), (joonis 4).

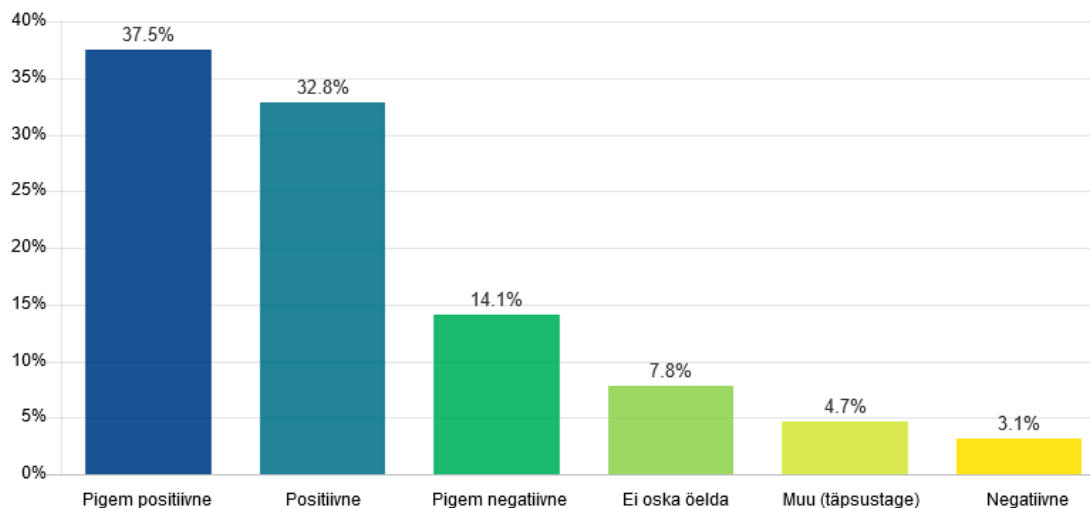
Joonis 4. Lapse teadmised ja oskused õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades lapsevanema hinnangul.

Kõikides õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades hinnati laste teadmiseid ja oskuseid pigem heaks ja keskpäraseks. Kõige rohkem hinnati teadmiseid ja oskuseid õppe- ja kasvatustegevustes liitrühmas heaks.

3.3 Lapsevanema hinnangud liitrühma struktuuri, liitrühmas õppimise ning koolivalmiduse kohta

Selles peatükis toob autor välja lapsevanemate hinnangud liitrühma mõjule lapse arengus ning koolivalmiduses, suure vanusevahega laste koosõppimisele, õpetaja võimekusele korraldada ja läbi viia õppe- ja kasvatustegevust ning lapsevanemate kogemused ja eelistused lähtuvalt lasteasutuse rühmatüübist ja lapse arengust.

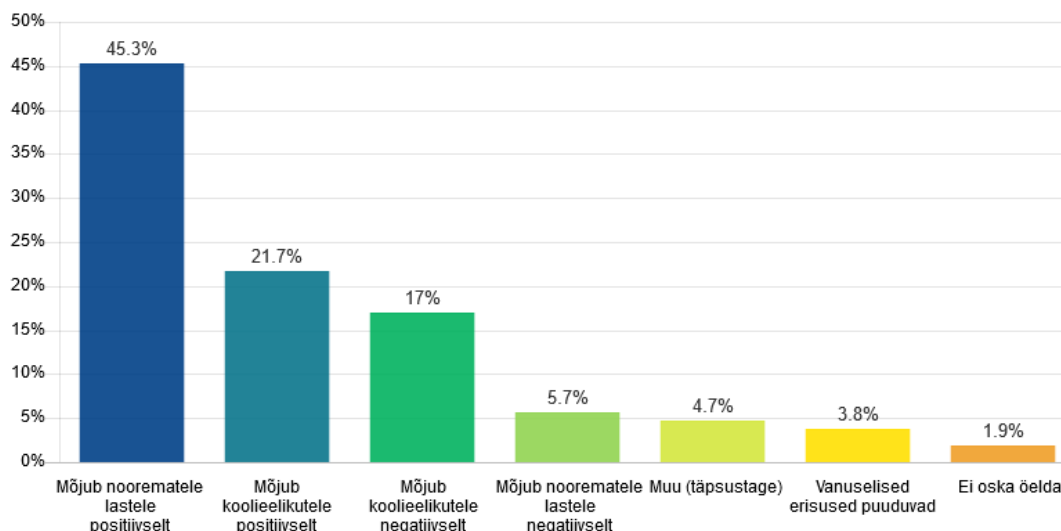
Liitrühma mõju koolieelikutele hindas 37,5% lapsevanematest pigem positiivseks. Antud küsimuse puhul olid esindatud kõik vastused hinnanguskaalal, kõige vähem hinnati liitrühma mõju negatiivseks 3,1%). Positiivseks hindas mõju 32,8% vastajatest, pigem negatiivseks hindas seda 14,1% vastajatest, 7,8% ei oska mõju hinnata ning 4,7% vastajatest valis muu vastusevariandi (joonis 5).

Joonis 5. Lapsevanema hinnangul liitrühma mõju koolieelikule.

Muude vastuste all toodi välja, et liitrühmas on pigem väiksemad lapsed ning teistel on igav, samuti seda, et liitrühma puhul on nii häid kui halbu külgi.

Suure vanusevahega laste koosõppimine mõjub vastajate hinnangul hästi pigem noorematele lastele kui koolieelikutele (45,3% vastajatest). Koolieelikutele mõjub koos noorematega õppimine positiivselt vaid 21,7% vastajate arvates. 17% arvates mõjub koos noorematega õppimine koolieelikutele lausa negatiivselt. 5,7% arwab, et noorematele lastele mõjub koolieelikutega koos õppimine negatiivselt, 3,8% vastajatest ei oma koos õppimine mingit mõju ning 1,9% ei oska vastata. 4,7% valisid muu vastusevariandi ning põhjendustes tuleb enamasti välja positiivne noot lähtuvalt sotsiaalsest aspektist (joonis 6).

Joonis 6. Lapsevanemate hinnang suure vanusevahega laste koos õppimisse.

Vastajad tõid välja nii sotsiaalsete aspektide plussid kui akadeemiliste teadmiste miinused:

“Võib kasulik olla mõlemale poolele - seda just teineteisega arvestamise suhtes. Ehk siis õpivad varakult ealisi iseärasusi tundma ning nendega arvestama.”

“Koolieelikutega ei saa piisavalt tegeleda.”

“Koolieelikele mõjub positiivselt empaatia ja hoolivuse mõttes, võib-olla pärssivalt õppimise osas, kuid ei pruugi.”

“Mõjub positiivselt kõigile osalenutele protsessis.”

“Akadeemilised oskused on kindlasti koolieelike halvemad, samas sotsiaalsed oskused paremad. Ei saa nii mustvalgelt küsida, et kas mõjub pos või neg.”

Kõige üllatavamaid vastuseid sai küsimus, kus hinnati õpetaja võimekust kavandada ja läbi viia liitrühma õppe- ja kasvatustegevusi. Lausa 43% vastajatest arvab, et see on õpetaja jaoks keeruline ja ainult 2% vastajatest peab õpetaja tööd liitrühmas lihtsaks. 27% vastajatest peab seda õpetaja jaoks arendavaks tegevuseks, 22% peab seda õpetaja jaoks huvitavaks ning vaid 1% vastajatest peab seda lausa võimatuks. 5% vastanutest valis muu variandi ning põhjendas valikut järgnevalt:

“Keeruline alguses.”

“Nõuab õpetajalt kindlasti rohkem planeerimist.”

“Kõik ikka oleneb soovist töötada antud valdkonnas, kui arusaam olemas, siis korraldusel probleemi ei tohiks olla.”

“See on õpetaja jaoks aega nõudev, kuid lõpptulemus rõõmupakkuv.”

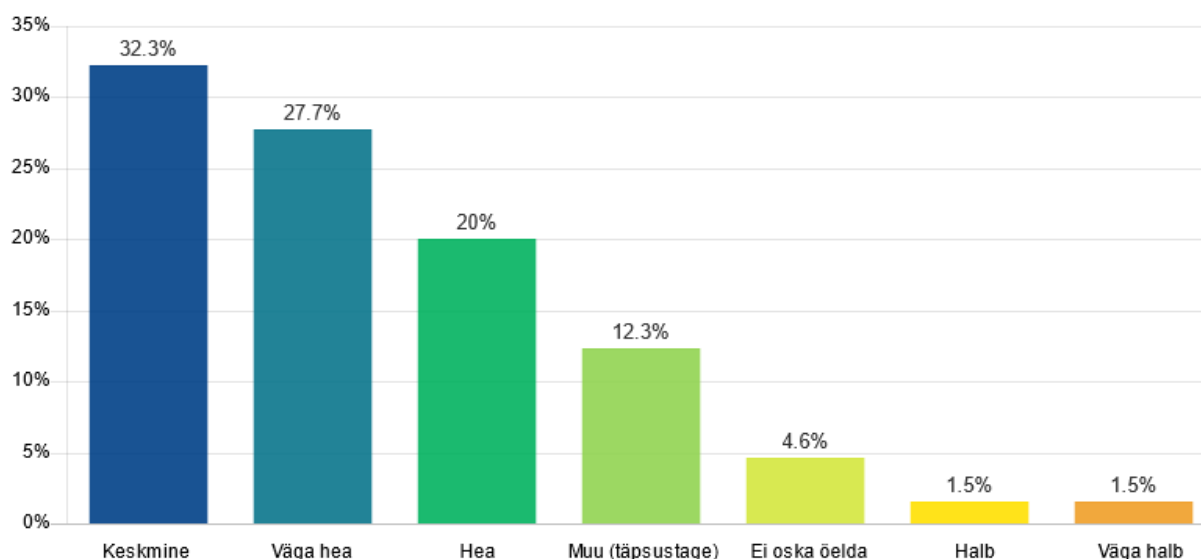
“See on kindlasti väljakutse.”

Lasteasutuse liitrühmas õppivate koolieelikute vanemad hindavad praegusel hetkel oma lapse koolivalmidust keskmiseks 32,3% vastajatest, väga heaks 27,7% vastajatest, ning 20% vastajatest hindab koolivalmidust heaks. 4,6% vastajatest ei oska hinnata lapse koolivalmidust ning võrdselt 1,5% peab koolivalmidust halvaks või lausa väga halvaks (joonis 7).

Muu (12,3% vastajatest) variandina tõid vastajad enamasti välja kodus õppimise:

Neli vastajat põhjendas, et õpib lapsega kodus ise või teevad seda pere vanemad lapsed.

Kolmel juhul, ei osatud vastust anda kuna pikalt on viibitud kodus või on laps vanema pilgu läbi liiga aktiivne, et tema arengut hinnata. Üks vastaja tõi välja, et laps oskab küll lugeda, aga mitte arvutada.

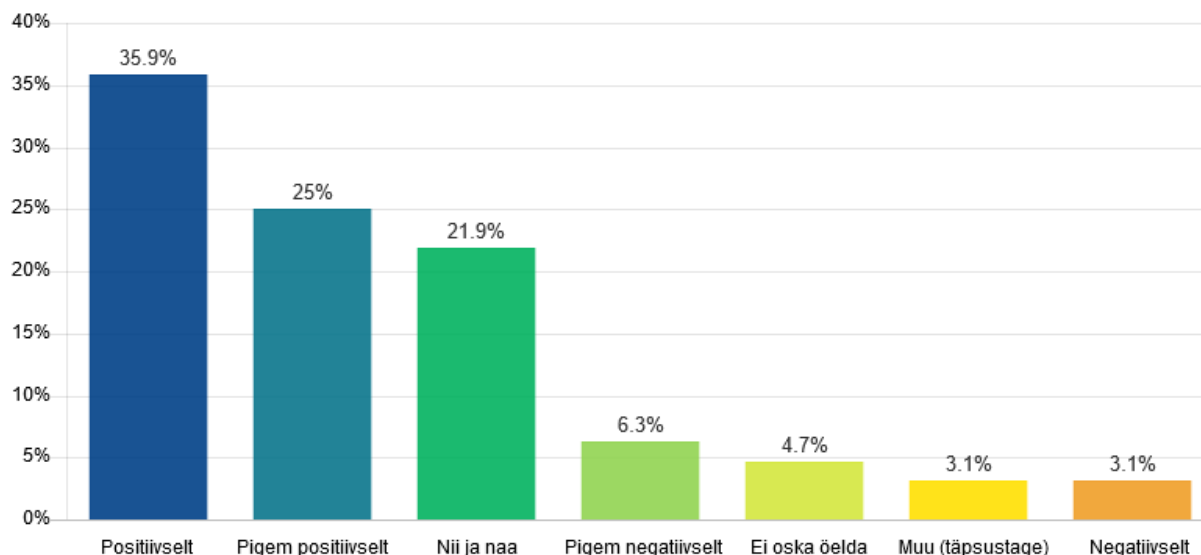
Joonis 7. Lapsevanema hinnang lapse koolivalmidusele.

Vastajate hinnangul on lapse õppimine liitrühmas mõjunud arengule positiivselt (35,9%) ning pigem positiivselt (25%). 3,1% vastajatest arvates on see mõjutanud lapse arengut negatiivselt (joonis 8).

Liitrühma mõju lapse arengule on lapsevanemad kommenteerinud järgmiselt:

“Lapsel arenguga probleeme, aga pole kindel, et see on seotud lasteaiaga.”

“Liitrühma tuleb igal aastal juurde ainult väikseid lapsi st 2-aastaseid, kes igal sügisel alles harjuvad lasteaiaga. Suurematele jääb seega personali tähelepanu vähem.”

Joonis 8. Lapsevanema hinnang lapse arengule liitrühmas õppides.

Uurides lapsevanemate kokkupuudet nii liitrühmaga kui ühevanuseliste laste rühmaga, jagunesid vastused pooleks. 30,3% vastajatest ütles, et laps on käinud ka ühevanuseliste laste rühmas ja/või pere teised lapsed on käinud ühevanuseliste laste rühmas (samuti 30,3% vastajatest). 31,8% vastajatest kogemus ühevanuseliste laste rühmaga puudub.

Muu vastusevariandi andnud vastajate (7,6%) kogemused ühevanuseliste laste rühmaga:

“Olen ise olnud ühevanuseliste laste rühmas õpetaja.”

“Olen ise lasteaiaõpetaja ühevanuseliste laste rühmas.”

“Sõimerühmas käis omavanuselistega.”

“Nägin tuttavade laste pealt - enda lapsele ei tahaks.”

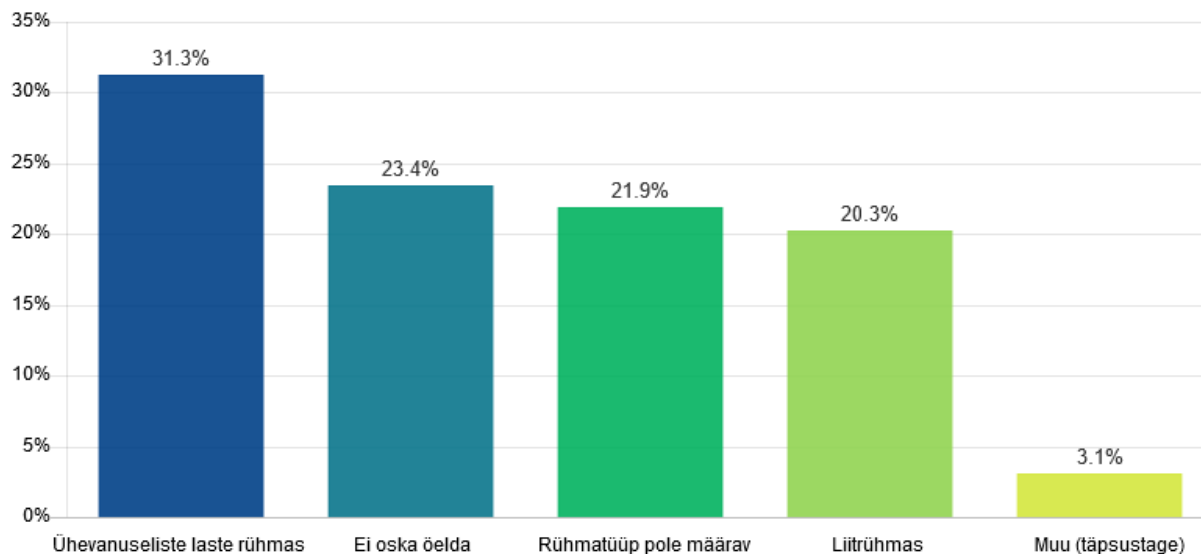
“Tuttavate lapsed käivad.”

Lähtuvalt eelmisest küsimusest peavad vastajad parema koolivalmidusega ühevanuseliste rühmas õppivat last (31,3% vastajatest), vaid 20,3% arvab, et liitrühmas õppivatel lastel on parem koolivalmidus ning 21,9% ei pea rühmatüüpi koolivalmiduse tagamisel oluliseks. Suur osa ehk 23,4% vastajatest ei oska aga võrdlusküsimusele vastata (joonis 9).

Muu vastusevariandi andnud vastajate (3,1%) vastuste all toodi välja järgmist:

“Kasvatajate võime viia läbi õppetööd.”

“Puudub võrdlus teistsuguse rühmaga.”

Joonis 9. Rühmatüübist olenev parem koolivalmidus lapsevanema hinnangul.

35,7% vastajatest otsustas oma lapse panna õppima liitrühma kuna teist varianti ei olnud, 29,8% otsustas liitrühma kasuks, kuna see oli kodule lähim variant, vaid 17,9% vastajatest eelistas liitrühma, kuna pidas seda paremaks võimaluseks lapse arengu tagamiseks. 9,5% vastajatest eelistas liitrühma selleks, et pere kõik lapsed saaksid koos olla ning 2,4% ei oska öelda, miks nad liitrühma valisid. 4,8% vastajatest põhjendas enda valikut pigem lähtuvalt lapse eripäradest ja vajadustest:

“Laps vajas kohta tasandusrühmas, kus on ka lapsed erinevas vanuses.”

“laps on diabeetik, liitrühm on väikerühm ja eripedagoogilise kaldega.”

“1 laps kolmest käib hetkel liitrühmas. Esimene laps käis samavanuseliste lastega koos.”

“eelistan Waldorf / Steiner süsteemi.”

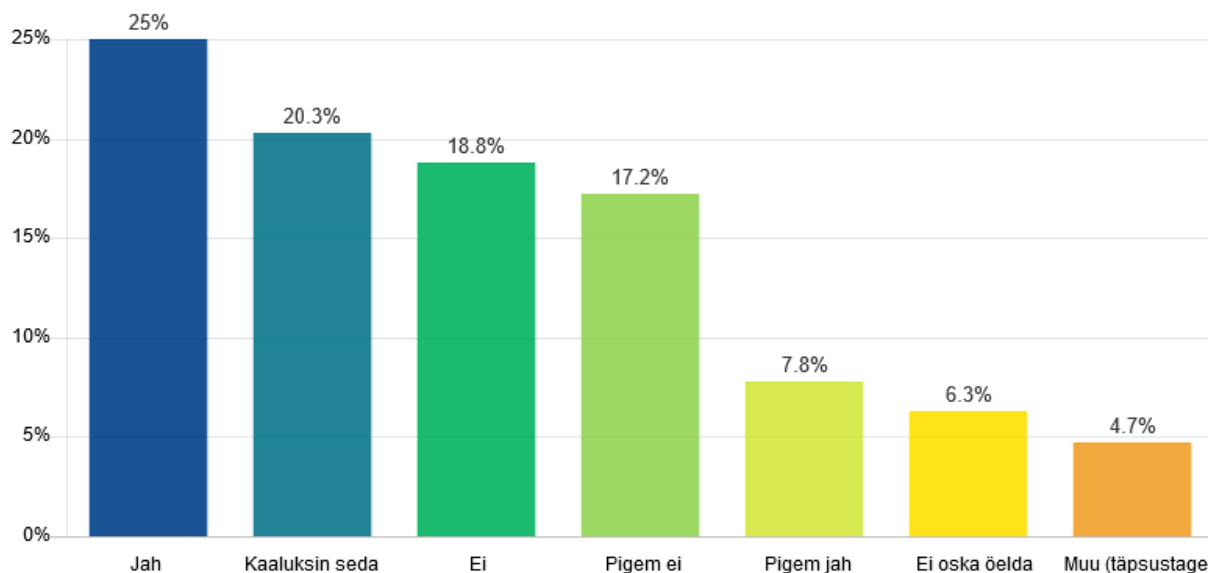
Pakkudes lapsevanemale mõtteainet, kas panna oma laps viimasel aastal lasteaias võimalusel ühevanuseliste laste rühma, siis eelistab antud varianti 25% vastajatest. Seevastu 18,8% vastajatest on veendunud, et nad seda teha ei soovi. 20,3% võimalusel siiski kaaluks antud varianti. 17,2% pigem ei paneks oma last ühevanuseliste laste rühma, seevastu 7,8% pigem teeks seda, 6,3% ei oska hetkel küsimusele vastata (joonis 10)

Muu vastusevariandi valinud 4,7% põhjendab, et pigem ei vahetaks nad rühmatüüpi:

“Pigem ei, sest meie liitrühmas on arvestatav kogus ka eelkooliealisi lapsi.”

“Ei, meil on super toredad õpetajad.”

“Pigem ei, hea kogemus on ületanud hirmu/tagamise.”

Joonis 10. Lapsevanemate eelistused lasteaia viimasel aastal, kas panna laps ühevanuseliste laste rühma.

Küsimustikule vastajatest on 39,1% rahul sellega, et nende laps õpib lasteasutuse liitrühmas. Vastusevariandid pigem jah ning nii ja naa valisid kummaski sekstsioonis 25% vastajatest. 9,4% vastajatest ei ole rahul sellega, et nende laps liitrühmas õpib. 1,6% valis muu vastusevariandi. Pigem ei olnud rahul madalama haridustasemega vastajad (keskharidus ja põhiharidus).

Lapsevanemate arvamused jagunevad peamiselt kaheks- positiivseks ja negatiivseks. Positiivse joonena tõid 8 vastajat välja liitrühma koduse õhkkonna ning vanemate laste eeskujul õppimine ja seega kiiremini arenemine.

Negatiivsena kirjeldatakse liitrühma õppetegevust 6 vastaja poolt, kus tuuakse välja keskendumisprobleemid ning liigne sagimine väiksemate poolt.

Osad lapsevanemad ei osanud vastust anda kuna on viiruse tõttu pikema perioodi jooksul lapsega kodune olnud.

3.4 Lapsevanemate ettepanekud

Peatükk annab ülevaate lapsevanemate soovidele ja ootustele, parendamaks liitrühma õppe- ja kasvatustegevuste kvaliteeti koolieelikutele.

Andes lapsevanematele võimaluse anda omapoolseid soovitusi, kas, mida ja kuidas peaks liitrühmas muutma, ei osanud 35,94% vastajatest ettepanekuid teha. Lapsevanemate arvamused jagunesid mitmesse sektsiooni. Suurema osa vastajatest arvates tuleks liitrühmas korraldada õppetöö selliselt, et rühmas viibiks õppetöö ajal mitu õpetajat, teha koolieelikutega eraldi õppetegevust või kasutada selleks teisi ruume/asutusi (nt. lähedalasuv kool). Selgus, et lapsevanemad soovivad koolieelikute eraldamist noorematest lastest seoses keskendumisega õppetegevusse. Eraldamine aitaks hoida fookuse õpitaval ning laps omandaks teadmised rahulikumas keskkonnas. Õppetegevuse ajal mitme õpetaja samaaegne rühmas viibimine aitaks jõuda kõigi lasteni ning toetada ja abistada lapsi vastavalt nende vajadustele. Samuti toodi välja lisapersonali vajalikkus nooremate lastega tegelemisel ehk mängimisel, samas kui koolieelikutega viiakse läbi õppetegevust. Märjiti ära ka mänguline lähenemine, kus oodatakse õpetajapoolset algatust mängida kooli, et saavutada kooliküpsus ehk oskused enesedistsipliiniks ja keskendumiseks.

Nagu selgus ka kodu ja lasteasutuse koostööd puudutavas küsimuses, on see lapsevanemate arvates väga oluline. Seega toodi vastustes veelkord eraldi välja, et see aspekt tagaks lastele parema koolivalmiduse. Lapsevanemad avaldasid arvamust, et oluline ei ole mitte ainult õpetajapoolne initsiatiiv vaid ka lapsevanemal on oma vastutus. Teisalt arvatakse, et oluline vastutus on just rühmas olevatel õpetajatel, kes peaksid tagama koostöö võimalikkuse ja toimimise.

Välja toodi ka õpetajate tegevus ning oskus ja tahtmine õppe- ja kasvatustegevust kavandada ja läbi viia. Lapsevanemad ootavad tähelepanu ning individuaalset tegelemist iga lapsega. Ehk siis rühmad peaksid olema väiksemad, et õpetaja jõuaks kõigi lastega tegeleda. Märjiti ära ka õpetajate toetamine, projektõppe rakendamine ning õpetajate pühendumus. Ka selles sektsioonis toodi välja mängimine kui lapse põhiline töö. Õpetaja ei peaks liigselt keskenduma õppetegevusele vaid pigem suunama lapsi mängima kuna lasteaed ei ole kool. Lapsevanemad soovivad toetavat, sõbralikku ning koostööd tegevat keskkonda, et tagada lapsele nii igapäevane heaolu ja tahe lasteaias käia, kui ka koolivalmidus.

Avatud vastustest selgus ka, et osad lapsevanemad ei hinda liitrühma tegevust koolivalmiduse tagamisel piisavaks ning eelistavad ühealiste laste rühma. Enamus keskharidusega või madalama haridustasemega vastajad olid ühel nõul, et nooremad ja vanemad lapsed peaksid olema eraldi rühmades. Toodi välja ka, et see peaks lausa seadusega reguleeritud olema. Samas arvasid bakalaureusekraadiga või kõrgema haridustasemega vastajad, et rühmatüüp ei mängi rolli koolivalmiduse saavutamisel ning nemad ei muudaks midagi.

ARUTELU

Antud uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, kas ja kuidas on lapsevanemad rahul nende lapse õppe- ja kasvatustegevustega liitrühmas õppides. Lapsevanemate üldised teadmised lasteasutuse tööst ning seda reguleerivatest dokumentidest on üsna head. Vaid väike protsent vastajatest ei ole üldse kursis dokumentidega, mis võib olla tingitud sellest, et lapsevanemat ei ole suunatud dokumentidega tutvuma. KELS (1999) seevastu kohustab lapsevanemaid kinni pidama nii lasteaia päevakavast kui tervisekaitse nõuetest, mis eeldab et lapsevanem on dokumentidega tutvunud. Selgus, et lapsevanemad on pigem kursis rühmasiseste dokumentidega nagu arengukava ning nädala- ja kuuplaanid. Dokumentidest olid rohkem teadlikud kõrgema haridusega vastajad, mis võib olla seotud vanema ametiga või aktiivsema huviga ning oskusest dokumente endale kättesaadavaks teha. Dokumentidega kursis olemine eeldab ka lapsevanema ja lasteasutuse koostööd. Kogetud koostöövormidest oli enim esindatud igapäevane tagasiside, rühmakoosolekud ning arenguveestlused.

Liitrühma mõju koolieelikutele hinnati suures osas pigem positiivseks, samas toodi välja miinuspool, et liitrühmas võib olla liiga vähe koolieelikuid ning lapsel võib igav hakata. Liitrühmast lähevad igal aastal suuremad lapsed kooli ning seega võib viimast aastat lasteaias käiv laps hakata puudust tundma omavanuselistest laste seltskonnast. Suuremate ja väiksemate laste koos õppimist peetakse pigem positiivseks vaid nooremate laste puhul, koolieelikutele hinnatakse mõju pigem negatiivseks või lausa negatiivseks. Sellega on seotud hinnang õpetaja võimekusele korraldada õppe- ja kasvatustegevust. Enamus peab seda keeruliseks ja vaid väike protsent lihtsaks. Arvatakse, et see töö nõuab palju planeerimist ja on väljakutsuv. Liitrühma õpetaja peab korraldama õppe- ja kasvatustegevuse igale vanuserühmale, mis rühmas esindatud on, seega võibki see olla keeruline. Arvatakse ka, et kogenud õpetajale on see lihtsam ning kindlasti sõltub palju ka õpetaja soovist ja tahtest.

Lapsevanemate teadlikkus õppe- ja kasvatustegevuste valdkondadest on pigem tagasihoidlik, kuid hinnangud laste teadmiste ja oskuste antud valdkondades on üllatavalt head. Kui välja arvata valdkond “eesti keel teise keelena”, siis üle poole vastanutest hindavad oma lapse teadmisi ja oskusi heaks (tõenäoliselt tingitud sellest, et lapse emakeeleks on eesti keel). Kõige nõrgema tulemuse andsid hinnangud valdkondades Matemaatika ja Keel ja kõne, ehk siis nendes kahes valdkonnas on lapse teadmised lapsevanema arvates puudulikud. See võib olla seotud mõju hinnanguga

suuremate ja väiksemate laste koos õppimisele, kuna antud valdkonnad nõuavad rohkem keskendumist ja pingutust. Selle kohta oleks vaja teha võrdlevaid kooliküpsuse teste, et saada teada, kas lapsevanemate arvamused ja hinnangud on põhjendatud.

Kui vaadata lapsevanema hinnanguid lapse koolivalmidusele praegusel hetkel, siis hinnatakse seda pigem keskpäraseks või väga heaks. Antud piirangute olukorras on paljud lapsevanemad toonud välja selle, et lapsega õpitakse kodus ning lapsevanemad on võtnud vastutuse lapse arengu seisukohalt. Kui lapsevanem arvab, et suudab last ise kodus õpetada, siis on see tema vaba valik, nagu kirjutab ka M. Põdra (2002) oma artiklis. Lapsevanemad tõid ka välja, et pere suuremad lapsed õpetavad väiksemaid ning siinkohal võib tuua võrdluse liitrühmaga, kus samuti nooremad lapsed suurte pealt ning juhendamisel õpivad. Siinkohal toon välja, et lapsevanemad hindavad lapse arengut liitrühmas õppides positiivseks. Paljudel vanematel oli võrdlusmoment, kus laps või pere teised lapsed on käinud ka omavanuseliste laste rühmas. Siin tuleb välja ebakõla-kuigi liitrühmas õppimist hinnatakse positiivseks, siis kahe rühmatüübi võrdlusel hinnatakse lapse arengut paremaks omavanuseliste laste rühmas ning viimasel lasteaia-aastal paneksid vanemad lapse ikkagi omavanuseliste rühma. Enamus vastajaid pani oma lapse liitrühma selle pärast, et teist varianti lihtsalt polnud või see oli kodule kõige lähem variant. Lapsevanemad, kes täpsustasid oma valikut seoses rühmatüübiga, märkisid ära, et laps on erivajadusega ja/või vajab eritingimusi, seega eelistasid nemad liitrühma. Liitrühma puhul on positiivne, et kui erivajadusega vanem laps ei sobitu hästi omavanuselistega, on tal võimalus veeta aega nooremate lastega, kes on arengult samal tasemel. Ka lapsevanemad on nõus, et liitrühm on kodusem ning õigustab ka nimetust pererühm. Sellest tulenevad lapsevanemate arvamused, et liitrühmas areneb laps suuremate laste eeskujul kiiremini ning samas õpivad suuremad lapsed väikestega arvestama. Positiivselt rõhutakse väärtustele, sotsiaalsetele aspektidele ning tundekasvatusele, mida kinnitavad ka Nilk ja Saul (2008).

Lapsevanemate ettepanekud liitrühma parema õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks jagunesid peamiselt kolmeks. Enamus lapsevanemaid sooviksid, et koolieelikutega tegeletakse eraldi, mis omakorda eeldab suuremat inimressurssi. Seda selleks, et eri vanuserühmad õppetegevuse ajaks eraldada. Lasteasutustes on töötajate puhul erinevad struktuurid. Üldiselt on munitsipaalomandis olevas lasteaias 2+1 süsteem, mis tähendab kahte õpetajat ning õpetaja abi. Enamasti kattub õpetajate tööaeg vaid lõunasel ajal ning õppetegevuse ajal abistab õpetaja abi. Teistsugune on süsteem, kus on juures ka assistent, kes abistab õpetajat õppetegevuses ning seega saab õpetaja

abi keskenduda enda tööülesannetele. Selline struktuur on kasutusel pigem eralasteaedades, kus ressursid on suuremad.

Lapsevanemate ettepanekud õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisele keskenduvad individuaalsele lähenemisele. Arvatakse, et koolieelikud ei vaja lõunal puhkamist ning sel ajal võiks tegeleda õppetegevusega, mis aga sõltub õpetajast. Kui õpetaja leiab, et laps tõepoolest ei vaja puhkeaega, ta on ergas ja huvitatud õppetegevusest, siis õpetaja seda ka teeb. Kui laps on pigem loid ja ei suuda keskenduda, siis on ta väsinud ning vajab puhkust. Kui lapsevanem on lapse lasteaeda toonud, siis vastutab lapse ees õpetaja ning teeb vastavad valikud lähtuvalt iga lapse eripäradest, soovidest ja arengutasemest, ehk luuakse sobiv õppe- ja kasvukeskkond (Õun 2005).

Osa vanemaid arvab, et last ei ole vaja eraldi kooliks ette valmistada. Laps areneb ja õpib läbi talle loomumase tegevuse ehk mängimise. Nii see tõepoolest on, lapses arenevad erinevad teadmised ja oskused, kuid ka mängu on vaja vahel suunata. Õpetaja suunab mängu selliselt, et tuua sisse uut infot ning vana kinnistamist, pakkudes lapsele turvalist ja eakohast keskkonda. Läbi mängu loob õpetaja turvalise, sõbraliku ning usaldusväärse keskkonna, mida soovivad ka vanemad ning mille mõju lapse arengule on kinnitanud ja põhjendanud ka M. Veisson (2009).

Seatud hüpotees leidis kinnitust ning endiselt on lapsevanemad arvamusel, et liitrühmas õppides arenevad paremini küll lapse sotsiaalsed oskused, kuid akadeemiliste teadmiste ja oskuste poolest on lapse teadmised nõrgemad kui seda oleks ühevanuselistest laste rühmas. Oluline on märkida, et koolivalmidust liitrühmas hindavad valdavalt heaks bakalaureusekraadiga ja sellest kõrgema haridustasemega vastajad ning pigem halvaks või halvaks hindavad seda kesk- ja põhiharidusega vastajad. Kõrvutades aga haridustasemega seotud vastuseid rühma valiku osas viimasel lasteaia- aastal, siis bakalaureuse või kõrgema haridustasemega vastajad paneksid tõenäolisemalt oma lapse viimasel lasteaia- aastal ühevanuselistest laste rühma.

Lähtuvalt uurimistulemustest pakub autor omapoolse lahendusena välja järgnevad ideed:

- Liitrühma struktuuri puhul võtta kasutusele lisapersonal- kattuva tööajaga kaks rühmaõpetajat ning õpetaja abi. See eeldab tegutsemist ja planeerimist riiklikul tasandil, et tagada lasteasutustele piisav ressurss lisatööjõu palkamiseks.
- Lahutada liitrühmad- “noorem liitrühm” ja “vanem liitrühm”, et tagada kõigile vanusegruppidele eale vastav õppe- ja kasvatustegevus.
- Viimasel lasteaia- aastal võimaldada koolieelikutele eraldi rühm, et tagada keskendumist soodustav keskkond.

- Võtta antud uurimistöö edasiste uuringute osaks, kasutada ka laste arengunäitajaid liit- ja ühevanuseliste laste rühmas, kõrvutada tulemusi.

KOKKUVÕTE

Uurimistöö “Koolieelse lasteasutuse liitrühmas õppivate laste vanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevustega” keskendus probleemile, et lapsevanemad ei hinda liitrühma õppe- ja kasvatustegevust piisavalt pädevaks, et tagada lapsele piisav koolivalmidus. Uurimistöö viidi läbi kvantitatiivse lähenemisviisi alusel ning selleks kasutati ankeetküsimustikku, millele laekus 64 vastust. Antud vastuseid analüüsiti ning esitati protsendiliselt, avatud küsimuste vastused kategoriseeriti ning kirjeldati.

Nii nagu on selgunud varasematest uuringutest (Kerde 2008, 2010), on leidnud ka antud uurimistöö puhul kinnitust, et lapsevanemad eelistavad viimasel lasteaia- aastal pigem ühevanuseliste laste rühma. Seda seetõttu, et suure vanusevahega laste koos õppimine võib mõjuda koolieelikutele segava faktorina ning lapsed ei saa piisavalt keskenduda õppetegevusele. Nooremate laste koos õppimist suurematega peetakse aga positiivseks just sotsiaalsete aspektide ja arengu läbi.

Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada lapsevanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevusega lasteasutuse liitrühmas ning saada lastevanematelt tagasisidet ja ettepanekuid, et parendada liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse kvaliteeti koolieelikutele. Lapsevanemad hindavad liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldust üldiselt üsna heaks, kuid toovad välja selle korraldamise keerukuse rühmaõpetaja jaoks. Erinevates arenguvaldkondades hindavad lapsevanemad lapse teadmiseid ja oskuseid üsna heaks, kuid sellegi poolest hinnatakse lapse koolivalmidust liitrühmas vaid keskpäraseks.

Lapsevanemate ettepanekutest joonistus välja kindel muster, kus soovitakse koolieelikute eraldamist noorematest lastest ning nendega eraldi õppetegevuse läbiviimist, see eeldab ka lisapersonali võimaldamist ning õpetajate toetamist. Peamised uurimisküsimused said vastused ning uurimistööle seatud hüpotees leidis kinnitust. Lapsevanemate hinnangutest tuli välja, et lapsevanemad ei pea liitrühma õppe- ja kasvatustegevust lapse kooliks ette valmistamisel piisavalt pädevaks.

Töö piirangutena võib välja tuua vähese tagasiside ankeetküsimustikule. Võib oletada, et see on seotud hetkel valitseva viiruseperioodiga ning lapsevanematel on suur koormus, seega ei olda lisakohustuste vastuvõtmisel altid.

Edaspidi võiks testida koolieelikute koolivalmidust ühevanuseliste ja erivanuseliste laste rühmades, segitamaks välja, kas lapsevanemate hirmudel on alust, seoses erivanuseliste rühma laste koolivalmiduse saavutamisega.

SUMMARY

Research “Parental Satisfaction with Their Children’s Study and Developmental Processes in A Kindergarten Mixed-Age Group” focuses on the problem that the parents of preschool children do not consider the study and developmental activities in mixed-age groups competent for their children’s readiness for school. Early researches (Kerde 2008, 2010) have shown that parents tend to prefer a same-age group for their children’s last year study in order to obtain the required level of readiness for school.

The aim of the research is to investigate the parents’ satisfaction with study and development activities in a preschool mixed-age group and get the parents’ feedback on and suggestions for the improvement of the quality of study and development activities in a preschool mixed-age group.

The main research questions are the following:

1. How do the parents evaluate the study and developmental processes in a mixed-age group?
2. How do the parents evaluate the level of preparing mixed-age group children for school in different areas of development?
3. What are a parent’s expectations and suggestions to a preschool organisation for providing a better school readiness in a mixed-age group?

The hypothesis of the research is the following: the parents of mixed-age group children do not consider study and development activities competent enough to prepare children for school.

A quantitative research study was conducted and on the basis of the latter a questionnaire with 64 questions was used. The responses from the questionnaire were analysed and presented in percentages, whereas the answers to the open questions were categorised and described.

The results of the research show that parents evaluate the study and development activities in preschool mixed-age groups as quite good, though they point out the complexity of organising the activities by a teacher. As for the different areas of development, the children’s knowledges and skills are evaluated as quite good, although the child’s readiness for school in a mixed-age group is estimated as average.

The parents suggest that preschoolers be excluded from the younger children and provided with separate study; this in its turn requires additional staff and support for the latter. The main research questions have been answered and the hypothesis has been confirmed. The results from the parents' evaluation show that they do not consider study and development activities in a preschool mixed-age group competent enough in preparing their children for school.

The limitation of the study is little feedback to the questionnaire. It can be concluded that this might have been related to the current situation with COVID-19 in which parents may be overloaded with work, thus, not being capable of taking on additional tasks.

The further study could explore the levels of school readiness in single-age and mixed-age groups to deduce if the parents' fears have any causes in contribution to attaining school readiness among mixed-age group children.

Keywords: school readiness, mixed-age group, areas of study and development, preschool organisation, parents.

KASUTATUD ALLIKAD

A. Nilk, H. Saul. (2009: 35) *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus- peatükk Liitriühm. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.*

Alushariduse statistilised andmed Statistikaameti koduleheküljel.
<https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/haridus/alusharidus> (viimati vaadatud 19.10.2020)

D. Reese. (1998) *Mixed-Age Grouping: What Does the Research Say, and How Can Parents Use This Information?* KidSource Online.
<http://www.kidsource.com/mixed-age-grouping-what-does-research-say-and-how-can-parents-use-information#sthash.ZQcNa2Qc.dpbs> (viimati vaadatud 16.04.2021)

E. Jõgi. (2015) *Lasteaialaste eelkooli paneku põhjused Tartu linna eelkoolides käivate laste vanemate hinnangul.* Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48121/elina_jogi.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 19.10.2020)

E. Kulderknup. (2009) *Lapse arengu hindamine ja toetamine.* Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.

H. Kala (2008:5) *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus.* Kirjastus Studium.

H. Kala. (2009) *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus- peatükk "Uuendatud riiklik õppekava".* Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.

H. Sikka (2008: 66) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Peatükk Valdkond "Matemaatika".* Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.

Haridusministeerium. (2020) Alusharidus.
<https://www.hm.ee/et/tegevused/alus-pohi-ja-keskharidus/alusharidus> (viimati vaadatud 19.10.2020)

S. Hirsjärvi, P. Remes, P. Sajavaara (2010). *Uuri ja kirjuta.* Medicina, Tallinn.

- I. Viher. (2002) *Koolivalmidus ja kohanemine koolis*. Tea ja toimetaja. Kirjastus Ilo.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 19.10.2020)
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (1999)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011006?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 19.10.2020)
- L. Kerde. (2008) *Lapse koolivalmidus liit ning ühevanuste rühmas*. Ajakiri Haridus.
- L. Kerde. (2010) *Lapse areng ja koolivalmidus vanuseliseltselt homogeenes ja liitühmas. Vanemate ja õpetajate arvamused ning laste arengunäitajad*. Magistritöö. Tartu Ülikool.
<https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15882/kerde.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
 (viimati vaadatud 19.10.2020)
- L. Kivi, H. Sarapuu. (2005). *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Kirjastus Atlex.
- L. Oja. (2009) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad- peatükk Valdkond „Liikumine“*. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- L. Õunapuu. (2014) *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.
- M. Hallap, M. Padrik. (2008:27) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Peatükk Valdkond „Keel ja kõne“*. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- M. Jürimäe, J. Treier. (2008) *Õppekavad ja lasteaed*. Tartu Ülikooli kirjastus..
- M. Märka, K. Kuuspalu (2008: 53) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Peatükk Valdkond „Eesti keel kui teine keel“*. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- M. Maser. (2003) *Terviseedendus lasteaias*. Tervise arengu instituut. Trükikoda Tartumaa.
- M. Muldma, K. Kiilu. (2009) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad- peatükk Valdkond „Muusikaõpetus“* Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- M. Põdra (2002) *Koolivalmidus lapsevanemate arvamuses*. Tea ja toimetaja. Kirjastus Ilo.

- M. Ruberg. (2013) *Õppe- kasvatustöö korraldamise põhimõtted lasteaed- algkoolis*. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/31904/ruberg_maris_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 19.10.2020)
- M. Veisson, K. Nugin. (2009: 11) *Lapse arengu hindamine ja toetamine*. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- M. Veisson (2009) *Lasteaialaps peres*. Lapse areng ja seda toetav keskkond. AS Atlex.
- P. Häidkind jt. (2014) *Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele*. Haridus- ja Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/juhendmaterjal_alusharidus.pdf
- Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. (2008) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad*. Kirjastus Studium.
- S. Astahhova. (2014) *Lasteaia ning esimese klassi õpetajate arvamused koolivalmiduskaardi vajalikkusest. Bakalaureusetöö*. Tartu Ülikooli Narva Kolledž. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/41914/Astahhova_Svetlana.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 19.10.2020)
- S. Dockett, B. Perry. (2009) *Readiness for school: A relational construct*. Australasian Journal of Early Childhood. Vol 34, Nr 1. March. <https://researchoutput.csu.edu.au/ws/portalfiles/portal/8698022/8435postpub.pdf> (viimati vaadatud 16.04.2021)
- T. Laasik jt. (2009:8) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Peatükk Valdkond "Mina ja keskkond"*. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- T. Oll. (2008: 75) *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Peatükk Valdkond "Kunst"*. Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.
- T. Õun. (2005) *Koolieelse lasteasutuse kvaliteedi hindamine. Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Kirjastus Atlex.
- Tervise Arengu Instituut. *Psühhosotsiaalse keskkonna juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele*. Tallinn 2007.

V. Kolga. (1998) *Väikelaps ja tema kasvukeskkond*. Tallinna Pedagoogikaülikool.

Victorian early years learning and development framework. (2016) Department of Education and Training. Melbourne.
<https://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/providers/edcare/veyldframework.pdf> (viimati vaadatud 03.05.2021)

LISA

Lisa 1. Ankeetküsimustik lapsevanematele.

Koolieelse lasteasutuse liitrühma lapsevanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevustega Olen Tartu Ülikooli Narva Kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava tudeng Gerli Pill. Käesoleva uuringu viin läbi lõputöö raames, mille eesmärk on selgitada välja koolieelse lasteasutuse liitrühmas õppivate koolieelikute vanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevusega. Ankeedi täitmine on anonüümne ning tulemusi kajastatakse vaid antud uurimustöös. Ankeedi täitmisele kulub ~8minutit. Kontakt e-mail tagasiside ning uuringu tulemuste kohta: gerli91@ut.ee

Üldandmed:

- Sugu
- Vanus
- Elukoht
- Haridustase
- Rahvus

1. Milliste lasteasutuse tööd reguleerivate dokumentidega olete tutvunud? (mitmed võimalikud vastused)

- Koolieelse lasteasutuse seadus
- Lasteasutuse riiklik õppekava
- Tervisekaitseseadus
- Lasteasutuse (kus Teie laps õpib) õppekava
- Lasteasutuse (kus Teie laps õpib) tegevuskava
- Pole ühegagi tutvunud
- Muu (täpsustage)

2. Kuidas hindate lasteasutuse liitrühma mõju koolieelikutele?

- Positiivne
- Pigem positiivne
- Ei oska öelda
- Pigem negatiivne
- Negatiivne
- Muu (täpsustage)

3. Kuidas hindate suure vanusevahega laste osalemist ühises õppetegevuses? (mitmed võimalikud vastused)

- Mõjub noorematele lastele positiivselt
- Mõjub koolieelikutele positiivselt
- Vanuselised erisused puuduvad
- Mõjub noorematele lastele negatiivselt
- Mõjub koolieelikutele negatiivselt
- Ei oska öelda
- Muu (täpsustage)

4. Kuidas hindate õpetaja võimekust liitrühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel? (mitmed võimalikud vastused)

- See on õpetaja jaoks lihtne
- See on õpetaja jaoks arendav
- See on õpetaja jaoks huvitav
- See on õpetaja jaoks keeruline
- See on õpetaja jaoks võimatu
- Muu (täpsustage)

5. Milliste õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisu on Teile tuttav? (mitmed võimalikud vastused)

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Eesti keel kui teine keel
- Matemaatika
- Kunst
- Muusikaõpetus
- Liikumine
- Mitte ükski

6. Millised on Teie hinnangul Teie lapse teadmised ja oskused erinevates õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades?

	Head	Keskpärased	Halvad	Ei oska öelda
Mina ja keskkond				
Keel ja kõne				
Eesti keel kui teine keel				
Matemaatika				
Kunst				
Muusikaõpetus				
Liikumisõpetus				

7. Kuidas on liitruhmas õppimine Teie hinnangul mõjutanud Teie lapse arengutulemusi?

- Positiivselt
- Pigem positiivselt
- Nii ja naa
- Pigem negatiivselt
- Negatiivselt
- Ei oska öelda
- Muu (täpsustage)

8. Kui oluliseks peate lasteasutuse ja kodu koostööd lapse kooliks ette valmistamisel?

- Väga oluliseks
- Oluliseks
- Nii ja naa
- Mitte eriti oluliseks
- Täiesti tähtsusetuks
- Ei oska öelda

- Muu (täpsustage)

9. Millist koostööd olete lasteasutusega teinud? (mitmed võimalikud vastused)

- Rühmakoosolekud
- Igapäevane tagasiside
- Kirjavahetus
- Telefonikonsultatsioonid
- Õppematerjalide saamine kodusteks tegevusteks
- Arenguveestlused
- Ühisüritused
- Väljasõidud
- Kogemus puudub
- Muu (täpsustage)

10. Kuidas hindate oma liitühmas õppiva lapse koolivalmidust praegusel hetkel?

- Väga hea
- Hea
- Keskmine
- Halb
- Väga halb
- Ei oska öelda
- Muu (täpsustage)

11. Milline on Teie kokkupuude ühevanuselistest laste rühmaga? (mitmed võimalikud vastused)

- Minu laps on käinud ka ühevanuselistest laste rühmas
- Pere teised lapsed on käinud ühevanuselistest laste rühmas
- Kogemus puudub
- Muu (täpsustage)

12. Kumbas rühmatüübis õppiva lapse koolivalmidust hindate paremaks?

- Liitühmas
- Ühevanuselistest laste rühmas
- Rühmatüüp pole määrav
- Ei oska öelda

- Muu (täpsustage)

13. Miks otsustasite oma lapse panna liitrühma? (mitmed võimalikud vastused)

- Pere kõik lapsed saaksid koos olla
- Liitrühmas on paremad võimalused lapse arenguks
- See oli lähim variant kodukohale
- Teist võimalust polnud
- Ei oska öelda
- Muu (täpsustage)

14. Kui Teil oleks võimalus panna laps viimasel lasteaia-aastal ühevanuseliste laste rühma, kas teeksite seda?

- Jah
- Pigem jah
- Kaaluksin seda
- Pigem ei
- Ei
- Ei oska öelda
- Muu (täpsustage)

15. Kas Te olete rahul sellega, et Teie laps õpib lasteasutuse liitrühmas?

- Jah
- Pigem jah
- Nii ja naa
- Pigem ei
- Ei
- Ei oska öelda
- Muu (täpsustage)

16. Põhjendage, mille pärast nii arvate

17. Kas Teil on ettepanekuid, kuidas tagada liitrühmas parem koolivalmidus?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Gerli Pill

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Koolieelse lasteasutuse liitrühmas õppivate koolieelikute vanemate rahulolu õppe- ja kasvatustegevustega“, mille juhendaja on Katrin Saluvee.

reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Annan loa töö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas 2021

Gerli Pill